

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

«ЗАХИСТ ВІТЧИЗНЯНИХ ВИРОБНИКІВ ТА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА КРАЇНИ»

для студентів

СВО «Бакалавр»

галузь знань **28 «Публічне управління та адміністрування»**

спеціальність **281 «Публічне управління та адміністрування»**

освітньо-професійна програма **«Публічне управління та адміністрування»**

Тернопіль – 2021

Методичні вказівки з дисципліни „Захист вітчизняних виробників та економічна безпека країни” для студентів спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування». Укладач Чикало І.В. Тернопіль: Економічна думка, 2021р. - 58 с.

Укладач:

Чикало Інна Василівна, кандидат економічних наук, старший викладач кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу

Відповідальний за випуск: Шкільняк Михайло Михайлович, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу

Рецензенти:

Любий Ігор Володимирович, виконувач обов’язків директора департаменту з питань оборонної роботи, цивільного захисту населення та взаємодії з правоохоронними органами Тернопільської обласної державної адміністрації

Монастирський Григорій Леонардович, доктор економічних наук, професор кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу

Рекомендовано до друку на засіданні кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу _____ .04.2021 № _____

Методичні вказівки, підготовлені на основі програми дисципліни „Захист вітчизняних виробників та економічна безпека країни”, можуть використовуватися для проведення практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи з дисципліни „Захист вітчизняних виробників та економічна безпека країни” що дозволяє опанувати основні аспекти захисту вітчизняних виробників та забезпечення економічної безпеки країни.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ.....	5
2. ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ „ЗАХИСТ ВІТЧИЗНЯНИХ ВИРОБНИКІВ ТА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА КРАЇНИ”.....	11
4. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ТА ПЛАНИ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ „ЗАХИСТ ВІТЧИЗНЯНИХ ВИРОБНИКІВ ТА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА КРАЇНИ”.....	13
5. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ „ЗАХИСТ ВІТЧИЗНЯНИХ ВИРОБНИКІВ ТА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА КРАЇНИ”.....	16
6. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ТРЕНІНГУ З ДИСЦИПЛІНИ „ЗАХИСТ ВІТЧИЗНЯНИХ ВИРОБНИКІВ ТА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА КРАЇНИ”.....	17
7. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ КПІЗ З ДИСЦИПЛІНИ „ЗАХИСТ ВІТЧИЗНЯНИХ ВИРОБНИКІВ ТА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА КРАЇНИ”.....	18
8. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ „ЗАХИСТ ВІТЧИЗНЯНИХ ВИРОБНИКІВ ТА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА КРАЇНИ”.....	25
9. ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ІЗ ДИСЦИПЛІНИ «ЗАХИСТ ВІТЧИЗНЯНИХ ВИРОБНИКІВ ТА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА КРАЇНИ».....	39
10. ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ.....	50
11. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ „ЗАХИСТ ВІТЧИЗНЯНИХ ВИРОБНИКІВ ТА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА КРАЇНИ”.....	53
12. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ „ЗАХИСТ ВІТЧИЗНЯНИХ ВИРОБНИКІВ ТА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА КРАЇНИ”.....	56

ВСТУП

Дисципліна «Захист вітчизняних виробників та економічна безпека» є вибірковою дисципліною для студентів ступеня вищої освіти «бакалавр», які навчаються за освітньою програмою підготовки бакалаврів галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування», спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування», освітньо-професійної програми «Публічне управління та адміністрування».

Метою дисципліни «Захист вітчизняних виробників та економічна безпека країни» є: формування системи знань та практичних вмінь у сфері підтримки і захисту економічної конкуренції та щодо оцінювання середовища функціонування вітчизняних виробників, оволодіти інструментарієм захисту вітчизняних виробників.

Завданнями дисципліни є: вивчити теоретичні основи захисту вітчизняних виробників; засвоїти методологічні основи дослідження проблем економічної безпеки країни; ознайомити з особливостями і проблемами захисту вітчизняних виробників та економічної безпеки країни в умовах глобалізації; отримати знання, які дозволять студентам оцінювати ефективність та дієвість заходів державного впливу у сфері захисту вітчизняних товаровиробників і забезпечення економічної безпеки країни.

У результаті вивчення дисципліни "**«Захист вітчизняних виробників та економічна безпека країни»**

студенти повинні *знати*:

- теоретичні основи політики захисту вітчизняних виробників;
- правові основи політики захисту вітчизняних виробників;
- методологічні основи дослідження проблем економічної безпеки країни;
- особливості і проблемами захисту вітчизняних виробників та економічної безпеки країни в умовах глобалізації;
- складові механізму державного управління з питань захисту вітчизняних товаровиробників в Україні;
- сутність, складові та рівні економічної безпеки країни;
- сутність та класифікацію національних економічних інтересів та загроз економічній безпеці країни.

У результаті вивчення дисципліни "Захист вітчизняних виробників та економічна безпека країни" студенти повинні *вміти*:

- аналізувати економічні проблеми захисту вітчизняних виробників та забезпечення економічної безпеки;
- аналітично оцінювати інструменти тарифного та нетарифного регулювання ЗЕД;

- обчислювати показники, які характеризують стан економічної безпеки країни;
- оцінювати ефективність заходів державного впливу на захист вітчизняних виробників та стан економічної безпеки України;
- оцінювати стан економічної безпеки країни в цілому, а також в розрізі її рівнів та окремих складових;
- характеризувати і оцінювати взаємозв'язки основних суб'єктів економічних відносин з позицій узгодження їх інтересів при проведенні політики захисту вітчизняних товаровиробників в контексті економічної безпеки;
- виробляти рекомендації щодо підвищення ефективності політики захисту вітчизняних виробників та підвищення рівня економічної безпеки країни.

Дисципліна "Захист вітчизняних виробників та економічна безпека країни" є вибірковою дисципліною навчального плану підготовки фахівців за спеціальністю "Публічне управління та адміністрування". Передумови для вивчення дисципліни закладені знаннями і вміннями, сформованими у рамках вивчення дисциплін "Економічна теорія", "Макроекономіка".

Зміст дисципліни є основою для отримання теоретичних знань і практичних навиків, які дозволяють студенту мати цілісне уявлення про механізми захисту вітчизняних виробників та стан економічної безпеки країни.

Дисципліна „Захист вітчизняних виробників та економічна безпека країни” включає три змістових модулі. При використанні кредитно-модульної системи організації навчального процесу в структурі залікового кредиту з дисципліни „Захист вітчизняних виробників та економічна безпека країни” виділяють чотири залікових модулів. Окрім цього, виділяють систему змістових модулів. У методичних вказівках наведено критерії оцінювання знань студентів в розрізі форм контролю.

Підсумкова форма контролю з дисципліни „Захист вітчизняних виробників та економічна безпека країни” – залік.

Методичні вказівки для вивчення дисципліни „Захист вітчизняних виробників та економічна безпека країни” враховує інноваційні підходи до викладання даної навчальної дисципліни в рамках Болонського процесу.

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна – Місцеве самоврядування	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS - 5	Галузь знань 28 «Публічне управління та адміністрування»	Статус дисципліни Вибіркова Мова навчання Українська
Кількість залікових модулів -3	Спеціальність 281 « Публічне управління та адміністрування»	Рік підготовки: <i>Денна – 3</i> <i>Заочна - 3</i> Семестр: <i>Денна – 5</i> <i>Заочна - 5</i>
Кількість змістових модулів - 5	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Лекції: <i>Денна - 28 год.</i> <i>Заочна – 4 год.</i> Практичні заняття: <i>Денна - 14 год.</i> <i>Заочна – 2 год.</i>
Загальна кількість годин – 150		Самостійна робота: <i>Денна - 105 год.</i> <i>Заочна 144</i> Індивідуальна робота: <i>Денна - 3 год.</i>
Тижневих годин - 10 з них аудиторних - 3		Вид підсумкового контролю - залік

Попередні умови – вивчення дисципліни „Захист вітчизняних виробників та економічна безпека країни” передбачає здійснення цілеспрямованої роботи над вивченням спеціальної науково-монографічної літератури, активної роботи на лекціях та практичних заняттях, самостійної роботи та виконання індивідуальних завдань.

2. ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни «Захист вітчизняних виробників та економічна безпека країни» є: формування системи знань та практичних вмінь у сфері підтримки і захисту економічної конкуренції та щодо оцінювання середовища функціонування вітчизняних виробників, оволодіти інструментарієм захисту вітчизняних виробників.

У результаті вивчення дисципліни «**Захист вітчизняних виробників та економічна безпека країни**»

студенти повинні *знати*:

- теоретичні основи політики захисту вітчизняних виробників;
- правові основи політики захисту вітчизняних виробників;
- методологічні основи дослідження проблем економічної безпеки країни;
- особливості і проблемами захисту вітчизняних виробників та економічної безпеки країни в умовах глобалізації;
- складові механізму державного управління з питань захисту вітчизняних товаровиробників в Україні;
- сутність, складові та рівні економічної безпеки країни;
- сутність та класифікацію національних економічних інтересів та загроз економічній безпеці країни.

У результаті вивчення дисципліни "Захист вітчизняних виробників та економічна безпека країни" студенти повинні *вміти*:

- аналізувати економічні проблеми захисту вітчизняних виробників та забезпечення економічної безпеки;
- аналітично оцінювати інструменти тарифного та нетарифного регулювання ЗЕД;
- обчислювати показники, які характеризують стан економічної безпеки країни;
- оцінювати ефективність заходів державного впливу на захист вітчизняних виробників та стан економічної безпеки України;
- оцінювати стан економічної безпеки країни в цілому, а також в розрізі її рівнів та окремих складових;
- характеризувати і оцінювати взаємозв'язки основних суб'єктів економічних відносин з позицій узгодження їх інтересів при проведенні політики захисту вітчизняних товаровиробників в контексті економічної безпеки;
- виробляти рекомендації щодо підвищення ефективності політики захисту вітчизняних виробників та підвищення рівня економічної безпеки країни.

Вивчення дисципліни забезпечує формування у студентів таких компетентностей:

- здатність проводити аналіз економічних проблем захисту вітчизняних виробників та забезпечення економічної безпеки;
- здатність обчислювати показники, які характеризують стан економічної безпеки країни;
- здатність оцінювати ефективність заходів державного впливу на захист вітчизняних виробників та стан економічної безпеки України;
- здатність оцінювати стан економічної безпеки країни;
- здатність характеризувати і оцінювати взаємозв'язки основних суб'єктів економічних відносин з позицій узгодження їх інтересів при проведенні політики захисту вітчизняних товаровиробників в контексті економічної безпеки;
- здатність виробляти рекомендації щодо підвищення ефективності політики захисту вітчизняних виробників та підвищення рівня економічної безпеки країни.

Змістове навантаження окремих тем представлено в програмі з дисципліни „Захист вітчизняних виробників та економічна безпека країни”.

Програма навчальної дисципліни "Захист вітчизняних виробників та економічна безпека країни"

Змістовий модуль 1. Теоретико-правові основи захисту вітчизняного виробника

Тема. Зміст та завдання економічної політики захисту вітчизняних виробників

Теоретичні аспекти захисту вітчизняних товаровиробників. Імпорт. Експорт. Національний товаровиробник. Об'єктивна необхідність захисту вітчизняних виробників. Основні завдання держави у сфері захисту вітчизняних виробників. Генезис міжнародної торгівлі. Сутність економічної політики захисту вітчизняних виробників. Економічний зміст політики вільної торгівлі. Сутність політики протекціонізму. Види сучасної торговельної політики та моделі розвитку внутрішніх ринків. Світова організація торгівлі та її роль у формуванні політики захисту виробників. Завдання економічної політики захисту вітчизняних виробників в Україні.

Література: [7;8;9;10;11;18; 20].

Тема 2. Інституційне забезпечення захисту вітчизняних виробників

Система органів державної влади в Україні, що забезпечують захист виробників. Об'єкти захисту вітчизняних виробників. Нормативно-правові акти з питань захисту вітчизняних виробників. „Антидемпінговий кодекс України". Правові основи захисту національного товаровиробника від демпінгового імпорту. Правові основи захисту національного товаровиробника від

субсидійованого імпорту. Законодавче забезпечення застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну.

Література: [7;8;9;10;11;14; 15; 16;18; 20].

Тема 3. Державне управління у сфері захисту вітчизняних виробників

Сутність та функції державного управління у сфері захисту вітчизняних виробників. Складові механізми державного управління у сфері захисту вітчизняних виробників. Методи державного регулювання ЗЕД та їх класифікація. Нетарифне регулювання ЗЕД. Тарифне регулювання ЗЕД

Складові механізми захисту вітчизняних товаровиробників.

Література: [7;8;9;10;11;14; 15; 16;18; 20].

Тема 4. Інструменти захисту інтересів вітчизняних виробників

Антидемпінгові заходи. Компенсаційні заходи. Захисні заходи. Види розслідувань та основні етапи їх проведення. Квоти, експортний контроль, сертифікація товарів у зв'язку із їх вивезенням за кордон. Демпінг, торговельне ембарго. Регулювання імпорту як напрям захисту вітчизняних виробників. Цілі обмеження імпорту. Засоби обмеження імпорту. Митні тарифи. Нетарифні обмеження імпорту. Міжнародні зусилля щодо зменшення нетарифних обмежень імпорту. Кількісні обмеження імпорту. Квотування та ліцензування імпорту. Тарифні квоти. Стандартизація товарів. Митні процедури. Захист вітчизняних виробників від імпорту. Фінансовий контроль. Антидемпінгові процедури. Порушення антидемпінгової процедури. Антидемпінгове розслідування. Антидемпінгові заходи. Строк дії антидемпінгових заходів, їх перегляд, поновлення антидемпінгового розслідування, повернення сплачених сум антидемпінгового мита.

Література: [7;8;9;10;11;14; 15; 16;18; 20].

Тема 5. Бар'єри входження на ринки та їх види

Поняття ринкових бар'єрів та їх класифікація. Нестратегічні бар'єри. Стратегічні бар'єри. Показники оцінки бар'єрів. Галузеві бар'єри. Технологічні бар'єри. Сутність та види інституційних бар'єрів. Сутність економічних бар'єрів.

Література: [7;8;9;10;11;13; 18; 20].

Змістовий модуль 2. Економічна безпека країни: суть та механізми забезпечення

Тема 6. Сутність економічної безпеки країни

Сутність економічної безпеки країни. Зміст економічної безпеки країни. Генезис економічної безпеки. Характерні особливості економічної безпеки.

Елементи економічної безпеки країни: економічна незалежність, стійкість і стабільність національної економіки, національні економічні інтереси. Характеристика макроекономічної безпеки країни. Енергетична безпека країни. Інвестиційна складова економічної безпеки країни. Науково-технічна безпека. Безпека страхового та фондового ринків. Валютна безпека. Зовнішньоекономічна безпека. Інформаційна безпека.

Література: [1; 2; 5; 6; 19; 20; 28].

Тема 7. Рівні та об'єкти економічної безпеки країни

Міжнародна економічна безпека. Національна безпека. Економічна безпека на рівні окремо узяті господарської структури, особистості. Правові гарантії здійснення міжнародної економічної безпеки. Економічна безпека країни. Економічна безпека регіону. Економічна безпека підприємства. Об'єкти економічної безпеки країни. Економічна система країни як об'єкт економічної безпеки. Складові економічної системи країни. Рівні економічної безпеки. Складові економічної безпеки: сутність макроекономічної безпеки, сутність фінансової безпеки, сутність зовнішньоекономічної безпеки, сутність інвестиційної безпеки, сутність енергетичної безпеки, сутність соціальної безпеки, сутність виробничої безпеки, сутність продовольчої безпеки.

Література: [1; 2; 5; 6; 19; 20; 28].

Тема 8. Методичні підходи до оцінки економічної безпеки країни

Інтегральний характер економічної безпеки країни. Критерії економічної безпеки. Система показників та індикаторів економічної безпеки. Економічні, соціальні та фінансові індикатори стану економічної безпеки країни. Граничні (порогові) значення показників економічної безпеки країни. Методика оцінки стану економічної безпеки країни. Методики обчислення складових економічної безпеки країни. Методики обчислення інтегрального показника стану економічної безпеки країни. Моделювання залежностей між показниками-індикаторами економічної безпеки України.

Література: [1; 2; 5; 6; 19; 20; 21].

Тема 9. Національні економічні інтереси та загрози економічній безпеці країни.

Сутність національних економічних інтересів. Класифікація національних економічних інтересів. Найбільш пріоритетні національні економічні інтереси. Формування довгострокової стратегії економічної безпеки. Теоретична сутність загроз економічній безпеці. Внутрішні загрози економічній безпеці. Зовнішні екстерналії. Класифікація загроз економічній безпеці країни. Фактори, які

впливають на стан економічної безпеки країни. Реалізація національних економічних інтересів та економічна безпека.

Література: [1; 2; 5; 6; 19; 20; 22; 23; 24; 27].

Тема 10. Економічна безпека регіону як складова економічної безпеки країни

Сутність економічної безпеки регіону. Складові економічної безпеки регіону. Показники стану економічної безпеки регіону та методика їх оцінювання. Загрози економічній безпеці регіону.

Література: [1; 2; 5; 6; 19; 20; 28].

Тема 11. Теоретичні та практичні аспекти забезпечення економічної безпеки підприємства

Сутність економічної безпеки підприємництва. Завдання економічної безпеки підприємництва. Передумови та чинники зміцнення економічної безпеки підприємництва. Критерії та індикатори економічної безпеки підприємництва.

Література: [1; 2; 17; 19; 20; 25].

Змістовий модуль 3. Політика захисту вітчизняних виробників в контексті забезпечення економічної безпеки

Тема 12. Стратегія і механізми забезпечення економічної безпеки підприємництва

Стратегічні інтереси держави у сфері забезпечення економічної безпеки підприємництва. Моніторинг економічної безпеки підприємництва. Напрями посилення конкурентоспроможності. Організаційно-економічні заходи зміцнення економічної безпеки.

Література: [1; 2; 5; 6; 19; 20; 25].

Тема 13. Політика забезпечення економічної безпеки країни в умовах глобалізації

Інституційні засади забезпечення економічної безпеки. Система забезпечення економічної безпеки країни. Сутність глобалізаційних процесів. Пріоритети інтеграції та стратегічні цілі інтеграції України. Забезпечення економічної безпеки в контексті глобалізаційних процесів. Наслідки торгових бар'єрів для світової торгівлі в умовах глобалізації. Механізми захисту прав і законних інтересів держави та забезпечення її економічної безпеки в умовах глобалізації.

Література: [1; 2; 5; 6; 19; 20; 22; 23; 24; 27].

3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ „ЗАХИСТ ВІТЧИЗНЯНИХ ВИРОБНИКІВ ТА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА КРАЇНИ”

Тематичний план лекцій, практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи з дисципліни „Захист вітчизняних виробників та економічна безпека країни” подано в табличній формі.

Денна форма навчання

	<i>Кількість годин</i>				
	Лекції	Практичні	Самостійна на робота	Індивідуальна робота	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1. Теоретико-правові основи захисту вітчизняного виробника					
Тема 1. Зміст та завдання економічної політики захисту вітчизняних виробників.	2	2	6		Тестування
Тема 2. Інституційне забезпечення захисту вітчизняних виробників.	2	-	6		Поточне опитування
Тема 3. Державне управління у сфері захисту вітчизняних виробників.	2	2	10	1	Тестування
Тема 4. Інструменти захисту інтересів вітчизняних виробників.	2	2	6		Групові завдання
Тема 5. Бар'єри входження на ринки та їх види	2	-	9		
Змістовий модуль 2. Економічна безпека країни: суть та механізми забезпечення					
Тема 6. Сутність економічної безпеки країни.	2	2	10	1	Поточне опитування
Тема 7. Рівні та об'єкти економічної безпеки країни	2	-	4		Групові завдання
Тема 8. Методичні підходи до оцінки економічної безпеки країни.	4	2	10		Поточне опитування
Тема 9. Національні економічні інтереси та загрози економічній безпеці країни.	2	-	4		Тестування
Тема 10. Економічна безпека регіону як складова економічної безпеки країни	2	2	10		Поточне опитування
Тема 11. Теоретичні та практичні аспекти забезпечення економічної безпеки підприємства.	2	2	10		Групові завдання
Змістовий модуль 3. Політика захисту вітчизняних виробників в контексті забезпечення економічної безпеки					
Тема 12. Стратегія і механізми забезпечення економічної безпеки підприємництва.	2	-	10		Групові завдання
Тема 13. Політика забезпечення економічної безпеки країни в умовах глобалізації.	2	-	10	1	Групові завдання
Всього	28	14	105	3	Залік

Заочна форма навчання

	<i>Кількість годин</i>			
	Лекції	Практич ні	Самостійна робота	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1. Теоретико-правові основи захисту вітчизняного виробника				
Тема 1. Зміст та завдання економічної політики захисту вітчизняних виробників.			6	
Тема 2. Інституційне забезпечення захисту вітчизняних виробників.			6	
Тема 3. Державне управління у сфері захисту вітчизняних виробників.	2		10 1	
Тема 4. Інструменти захисту інтересів вітчизняних виробників.			10	
Тема 5. Бар'єри входження на ринки та їх види			5	
Змістовий модуль 2. Економічна безпека країни: суть та механізми забезпечення				
Тема 6. Сутність економічної безпеки країни.			10 1	
Тема 7. Рівні та об'єкти економічної безпеки країни			4	
Тема 8. Методичні підходи до оцінки економічної безпеки країни.	2	2	10	Практичні завдання, управлінські ситуації
Тема 9. Національні економічні інтереси та загрози економічній безпеці країни.			4	
Тема 10. Економічна безпека регіону як складова економічної безпеки країни			10	
Тема 11. Теоретичні та практичні аспекти забезпечення економічної безпеки підприємства.			10	
Змістовий модуль 3. Політика захисту вітчизняних виробників в контексті забезпечення економічної безпеки				
Тема 12. Стратегія і механізми забезпечення економічної безпеки підприємництва.			10	
Тема 13. Політика забезпечення економічної безпеки країни в умовах глобалізації.			10 1	
Всього	4	2	144	Залік

4. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ТА ПЛАНИ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ „ЗАХИСТ ВІТЧИЗНЯНИХ ВИРОБНИКІВ ТА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА КРАЇНИ”

Мета проведення практичних занять полягає у виробленні у студентів практичних навиків щодо володіння інструментарієм захисту вітчизняних виробників та методикою оцінювання стану економічної безпеки країни. В результаті проведення практичних занять студенти повинні вміти:

- аналізувати економічні проблеми захисту вітчизняних виробників та забезпечення економічної безпеки;
- обчислювати показники, які характеризують стан економічної безпеки країни;
- оцінювати ефективність заходів державного впливу на захист вітчизняних виробників та стан економічної безпеки України;
- оцінювати стан економічної безпеки країни в цілому, а також в розрізі її рівнів та окремих складових;
- характеризувати і оцінювати взаємозв'язки основних суб'єктів економічних відносин з позицій узгодження їх інтересів при проведенні політики захисту вітчизняних товаровиробників в контексті економічної безпеки;
- виробляти рекомендації щодо підвищення ефективності політики захисту вітчизняних виробників та підвищення рівня економічної безпеки країни.

Практичне заняття № 1

Тема. Сутність та зміст економічної політики захисту вітчизняних виробників та правові аспекти її забезпечення

Мета: Набуття навиків теоретичного обґрунтування підходів до вирішення завдань захисту вітчизняних виробників

Питання для обговорення:

1. Сутність економічної політики захисту вітчизняних виробників
2. Економічний зміст політики вільної торгівлі та протекціонізму
3. Види сучасної торговельної політики та моделі розвитку внутрішніх ринків
4. Світова організація торгівлі та її роль у формуванні політики захисту виробників
5. Система органів державної влади в Україні, що забезпечують захист виробників
6. Об'єкти захисту вітчизняних виробників.
7. Нормативно-правові акти з питань захисту вітчизняних виробників

Література: [7;8;9;10;11;14; 15; 16;18; 20].

Практичне заняття № 2

Тема. Державне управління у сфері захисту вітчизняних виробників

Мета: Набуття навиків і вмінь обґрунтування механізму державного управління у сфері захисту вітчизняних виробників.

Питання для обговорення:

1. Сутність та функції державного управління у сфері захисту вітчизняних виробників.
2. Складові механізму державного управління у сфері захисту вітчизняних виробників.
3. Методи державного регулювання ЗЕД та їх класифікація.
4. Нетарифне регулювання ЗЕД.
5. Тарифне регулювання ЗЕД
6. Складові механізму захисту вітчизняних товаровиробників.

Література: [7;8;9;10;11;14; 15; 16;18; 20].

Практичне заняття № 3

Тема. Інструменти захисту інтересів вітчизняних виробників

Мета: Набуття навиків і вмінь обґрунтування застосування інструментів захисту вітчизняних виробників залежно від умов зовнішнього середовища та проведення антидемпінгових розслідувань.

Питання для обговорення:

1. Антидемпінгові заходи.
2. Компенсаційні заходи.
3. Захисні заходи.
4. Види розслідувань та основні етапи їх проведення.

Література: [7;8;9;10;11;14; 15; 16;18; 20].

Практичне заняття № 4

Тема. Методичні підходи до оцінки економічної безпеки країни

Питання для обговорення:

Мета: Набуття навиків та практичних вмінь розрахунку індикаторів економічної безпеки країни, її складових та розрахунку інтегрального показника економічної безпеки країни.

Питання для обговорення:

1. Інтегральний характер економічної безпеки країни.
2. Критерії економічної безпеки
3. Система показників та індикаторів економічної безпеки та їх граничні (порогові) значення.
4. Методики обчислення складових економічної безпеки країни.
5. Методики обчислення інтегрального показника стану економічної безпеки країни.

Література: [1; 2; 5; 6; 19; 20; 21].

Практичне заняття № 5

Тема. Економічна безпека регіону як складова економічної безпеки країни

Мета: Набуття навиків та практичних вмінь розрахунку індикаторів економічної безпеки регіону, її складових та розрахунку інтегрального показника економічної безпеки регіону.

Питання для обговорення:

1. Сутність економічної безпеки регіону.
2. Складові економічної безпеки регіону.
3. Показники стану економічної безпеки регіону та методика їх оцінювання.
4. Загрози економічній безпеці регіону.

Література: [1; 2; 5; 6; 19; 20; 28].

Практичне заняття № 6

Тема. Теоретичні та практичні аспекти забезпечення економічної безпеки підприємства

Мета: Набуття навиків та практичних вмінь розрахунку індикаторів економічної безпеки підприємства, її складових та пошуку ефективних управлінських рішень щодо зміцнення економічної безпеки підприємства.

Питання для обговорення:

1. Сутність економічної безпеки підприємництва.
2. Завдання економічної безпеки підприємництва.
3. Передумови та чинники зміцнення економічної безпеки підприємництва.
4. Критерії та індикатори економічної безпеки підприємництва.

Література: [1; 2; 17; 19; 20; 25].

Практичне заняття № 7

Тема. Стратегія і механізми забезпечення економічної безпеки підприємництва

Мета: Набуття навиків та вмінь виокремлення стратегічних інтересів держави, володіння інструментарієм моніторингу економічної безпеки підприємництва та вироблення дієвих управлінських рішень щодо зміцнення економічної безпеки підприємництва.

Питання для обговорення:

1. Стратегічні інтереси держави у сфері забезпечення економічної безпеки підприємництва.
2. Моніторинг економічної безпеки підприємництва.
3. Напрями посилення конкурентоспроможності.
4. Організаційно-економічні заходи зміцнення економічної безпеки.

Література: [1; 2; 5; 6; 19; 20; 25].

5. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ „ЗАХИСТ ВІТЧИЗНЯНИХ ВИРОБНИКІВ ТА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА КРАЇНИ”

Самостійна робота студентів є основним засобом засвоєння матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять без участі викладача. При вивченні рекомендується проведення самостійної роботи за такими напрямками:

1 засвоєння теоретичного матеріалу (що передбачає опрацювання лекційного матеріалу, навчальної літератури, спеціальних джерел інформації, аналітичних та фактологічних матеріалів щодо здійснення наукових досліджень);

2 оволодіння методикою оцінки стану економічної безпеки країни та набуття умінь практичного використання набутих знань (для виконання індивідуальних завдань з тем дисципліни).

Індивідуальна робота проводиться під керівництвом викладача в позааудиторний час за окремим графіком з урахуванням потреб і можливостей студентів і передбачає активну і творчу його діяльність з оволодіння матеріалом та набуття умінь самостійного мислення та самоконтролю.

При вивченні дисципліни використовуються наступні види індивідуальних завдань: консультації, виконання індивідуального завдання, зокрема комплексного практичного індивідуального завдання (КПЗ).

6. Тематика самостійної роботи студентів

№ п/п	Тема та зміст самостійної роботи	Кількість годин	Форма представлення
1	Опрацювання лекційного матеріалу, навчальної літератури, спеціальних джерел інформації, незалежних джерел та рекомендацій неурядових аналітичних центрів. Ознайомлення із змістом і категорійним апаратом навчальної дисципліни. Опрацювання лекційного матеріалу, законодавчих та нормативних актів, навчальної	40	Підготовка інформаційних повідомлень, доповідей (рефератів) та коротких повідомлень з проблемних питань
2	Засвоєння теоретичних основ захисту вітчизняних виробників. Засвоєння правових норм захисту вітчизняних виробників. Практичне оволодіння методами діагностики стану економічної безпеки та її складових. Освоєння теоретичних та практичних засад реалізації політики захисту вітчизняних виробників та забезпечення економічної безпеки	63	Підготовка спеціальних таблиць, матриць, діаграм, схем. Розроблення алгоритму розрахунків
3	Виконання комплексного практичного індивідуального завдання	2	Підготовка презентації
	Всього	105	

6. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ТРЕНІНГУ З ДИСЦИПЛІНИ „ЗАХИСТ ВІТЧИЗНЯНИХ ВИРОБНИКІВ ТА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА КРАЇНИ”

Тренінг з дисципліни "Захист вітчизняних виробників та економічна безпека країни" є формою наскрізних практичних завдань, виконання яких потребує засвоєння змісту конкретних тем з дисципліни та отримання навиків використання набутих знань шляхом проведення певних завдань.

Тренінг з дисципліни виконується самостійно кожним студентом (командою) і охоплює усі основні теми дисципліни. Тренінг є одним із обов'язкових складових модулів залікового кредиту.

Метою тренінгу є самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з дисципліни та розвиток навичок самостійної роботи. Тренінг є завершальною стадією практичної роботи з дисципліни та виконується на основі знань, умінь і навичок, отриманих у процесі лекційних та практичних занять і охоплює зміст навчальної дисципліни загалом.

Основними завданнями виконання тренінгу з дисципліни “Захист вітчизняних виробників та економічна безпека країни” є:

- вироблення науково обґрунтованих практичних рекомендацій щодо удосконалення механізмів захисту вітчизняних виробників та зміцнення економічної безпеки країни;
- розробка проектів управлінських рішень та проведення модельованого засідання РНБО із представленням їх результатів.

7. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ КПІЗ З ДИСЦИПЛІНИ „ЗАХИСТ ВІТЧИЗНЯНИХ ВИРОБНИКІВ ТА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА КРАЇНИ”

Індивідуальна робота проводиться під керівництвом викладача в позааудиторний час за окремим графіком з урахуванням потреб і можливостей студентів і передбачає активну і творчу його діяльність з оволодінням матеріалом та набуття умінь самостійного мислення і самоконтролю. Результатом такої роботи є виконання та захист комплексного науково-практичного завдання.

Індивідуальні завдання з дисципліни „Захист вітчизняних виробників та економічна безпека країни” виконуються самостійно кожним студентом і охоплює усі основні теми дисципліни. Виконання КПІЗ є одним із обов'язкових складових модулів залікового кредиту.

Комплексне практичне індивідуальне завдання (КПІЗ) з дисципліни «Захист вітчизняних виробників та економічна безпека країни» є формою наскрізних практичних завдань, виконання яких потребує засвоєння змісту конкретних тем з дисципліни та отримання навиків використання набутих знань шляхом проведення певних розрахункових завдань.

Комплексне практичне індивідуальне завдання з дисципліни виконується самостійно кожним студентом (за обраним варіантом) і охоплює усі основні теми дисципліни. Виконання КПІЗ є одним із обов'язкових складових модулів залікового кредиту. КПІЗ оцінюється за 100-бальною шкалою і складає 15% підсумкового балу з дисципліни

Метою комплексного практичного індивідуального завдання (КПІЗ) є самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студентами з дисципліни та розвиток навичок самостійної роботи. КПІЗ є завершальною стадією теоретичної та практичної роботи з дисципліни та виконується із застосуванням знань, умінь і навичок, отриманих у процесі лекційних та практичних занять і охоплює зміст навчальної дисципліни загалом.

Основними завданнями виконання КПІЗ з дисципліни «Захист вітчизняних виробників та економічна безпека країни» є:

- закріплення теоретичних знань з питань захисту вітчизняних виробників та економічної безпеки країни, що передбачає опрацювання нормативно-правових актів, науково-монографічної та навчальної літератури, лекційного матеріалу, спеціальних джерел інформації, незалежних джерел та рекомендацій неурядових аналітичних центрів;
- оволодіти практичними вміннями аналітичної діяльності щодо механізмів захисту вітчизняних виробників та оцінювання стану економічної безпеки;

- оволодіти інструментарієм оцінювання економічної безпеки країни та економічної безпеки підприємства.

Індивідуальні завдання виконуються студентами самостійно на основі аналізу нормативно-правових актів, офіційної статистичної інформації, фінансової звітності підприємств, обраних як об'єкт дослідження і відповідають вимогам програми курсу «Захист вітчизняних виробників та економічна безпека країни».

Етапи виконання комплексного практичного індивідуального завдання. Виконання КПЗ відбувається на протязі всього семестру за такими етапами:

Вимоги до виконання КПЗ

Індивідуальне завдання з курсу «Захист вітчизняних виробників та економічна безпека країни» має таку структуру:

1. Титульний аркуш.
2. Зміст індивідуального завдання.
3. Теоретичне завдання.
4. Практичне завдання.
5. Список використаних джерел.
6. Додатки (за потребою).

1. Титульний аркуш.

Титульний аркуш виконується з урахуванням загальних вимог до оформлення наукових робіт. На титульному аркуші обов'язково зазначаються: назва дисципліни, назва індивідуального завдання та його варіант, атрибути студента, який його виконав, прізвище і ініціали викладача, який перевірятиме завдання, місто і рік (додаток А).

2. Зміст індивідуального завдання.

Вказується зміст завдання, виходячи із обраного варіанту із зазначенням сторінок, які відповідають окремим складовим змісту.

3.

I. Теоретичне завдання.

Зміст теоретичного завдання проводиться на вибір студента згідно переліку тем, наведеного в таблиці 1.

Методичні вказівки до виконання завдання

Зміст теоретичного завдання відповідає актуальній проблематиці курсу і передбачає виявлення та формування вмій та навичок студента критично аналізувати основні теоретичні, методичні і прикладні підходи до забезпечення захисту вітчизняних виробників та окремих складових (аспектів) економічної безпеки країни і обґрунтовувати особисті висновки і пропозиції щодо їх узагальнення або удосконалення. Теоретичне завдання повинно виконуватися на матеріалах наукової, навчальної, навчально-методичної або спеціальної

літератури, присвяченої питанням захисту вітчизняних виробників та забезпечення економічної безпеки країни.

При написанні завдання слід дотримуватися загальних правил оформлення матеріалу, обов'язково посилатися на використані джерела літератури. Матеріал має бути викладено логічно і чітко, без повторів, характеризуватися достатнім рівнем обґрунтованості і завершеності.

Загальний обсяг цієї частини індивідуального завдання не повинен перевищувати 10 стор., але не може бути меншим за 3 стор.

II. Практичне завдання.

Вирішення практичних завдань студентами передбачає таку логічну структуру викладу матеріалу (для варіантів 1-14):

2.1. Проведення аналізу нормативно-правової бази з питань захисту вітчизняних товаровиробників, що функціонують в обраній сфері дослідження.

2.2. Проведення розрахунку основних індикаторів, що характеризують стан окремої складової економічної безпеки (на вибір студента) у динаміці та аналіз стану складової економічної безпеки на основі аналізу отриманих результатів.

Методичні вказівки до виконання завдання

Оцінку стану складової економічної безпеки України слід проводити на основі індикаторів, наведених у табл.7.1. Аналіз індикаторів доцільно проводити на основі порівняння їх із рекомендованими пороговими значеннями (безпечна та небезпечна зона). Визначте показники зміни основних індикаторів в динаміці. Оцініть рівень загроз економічній безпеці країни

Таблиця 7.1

Індикатори та порогові значення індикаторів економічної безпеки України

Індикатор, одиниця виміру	Порогове значення
Індикатори та порогові значення індикаторів стану макроекономічної безпеки	
Рівень "тонізації" економіки, % до ВВП	Не більше 30
Відношення обсягу ВВП до середнього значення у країнах ЄС, %	Не менше 75
Валове нагромадження основного капіталу, % до ВВП	Не менше 25
Відношення сальдо платіжного балансу України до ВВП, %	-1 -+1
Відношення темпу зростання продуктивності праці до темпу зростання заробітної плати, разів	Не менше 1
Частка сектору загальнодержавного управління в наявних доходах, %	Не більше 20
Індикатори та порогові значення індикаторів стану фінансової безпеки	
1. Бюджетна безпека	
Рівень перерозподілу ВВП через зведений бюджет, %	Не більше 30
Відношення дефіциту, профіциту державного бюджету до ВВП, %	Не більше 4
Покриття дефіциту зведеного бюджету за рахунок зовнішніх запозичень, %	Не більше 30

Обсяг трансфертів з державного бюджету, % до ВВП	Не більше 10-15
Амплітуда коливань бюджетних видатків на одну особу між регіонами України, %	Не більше 20-30
2. Безпека грошового ринку та інфляційних процесів	
Відношення обсягу грошового агрегату М3 до ВВП (рівень монетизації), %	Не більше 50
Відношення ВВП до обсягу грошового агрегату М2 (швидкість обігу), кількість оборотів	Не більше 2
Обсяг готівки, % до ВВП	Не більше 4
Рівень інфляції (до грудня попереднього року), %	Не більше 107
Рівень середньої відсоткової ставки кредитів комерційних банків відносно інфляції, %	Не більше 5
3. Валютна безпека	
Темп зміни індексу офіційного курсу гривні до долара США до показників попереднього періоду, %	Не більше 6
Відношення обсягів депозитів в іноземній валюті до загальних обсягів депозитів (рівень доларизації), %	Не більше 25
4. Боргова безпека	
Відношення загального обсягу державного боргу до ВВП, %	Не більше 55
Відношення загального обсягу зовнішнього боргу до ВВП, %	Не більше 25
Рівень зовнішньої заборгованості на одну особу, дол. США	Не більше 200
Відношення обсягу внутрішнього боргу до ВВП, %	Не більше 30
Індикатори та порогові значення індикаторів стану зовнішньоекономічної безпеки	
Частка імпорту у внутрішньому споживанні держави, %	Не більше 30
Частка імпорту продовольства у внутрішньому споживанні держави, %	Не більше 25
Відношення обсягу експорту до ВВП, %	Не більше 50
Відношення обсягу імпорту до ВВП, %	Не більше 50
Індикатори та порогові значення індикаторів стану інвестиційної безпеки	
Ступінь зношення основних засобів, %	Не більше 35
Відношення обсягів інвестицій в основний капітал до ВВП, %	Не менше 25
Відношення чистого приросту прямих іноземних інвестицій до ВВП, %	5-10
Частка прямих іноземних інвестицій у загальному обсязі інвестицій, %	Від 20 до 30
Індикатори та порогові значення індикаторів стану науково-технологічної безпеки	
Частка видатків державного бюджету на науку у ВВП, %	Не менше 1,7-2
Частка підприємств, що впроваджують інновації, в загальній кількості промислових підприємств, %	Не менше 50
Коефіцієнт винахідницької активності (кількість отриманих охоронних документів (патентів) на 1 млн осіб)	Не менше 400
Частка реалізованої інноваційної продукції у загальному обсязі промислової продукції, %	Не менше 5

Індикатори та порогові значення індикаторів стану енергетичної безпеки	
Енергоємність ВВП, кг ум. п./грн	0,2-0,5
Ступінь забезпечення паливно-енергетичними ресурсами, %	Не менше 100
Частка власних джерел у балансі паливно-енергетичних ресурсів держави, %	Не менше 50
Частка домінуючого паливного ресурсу в споживанні паливно-енергетичних ресурсів, %	Не більше 30
Частка імпорту палива з однієї країни (компанії) в загальному його обсязі, %	Не більше 30
Індикатори та порогові значення індикаторів стану соціальної безпеки	
Частка населення із сукупними витратами, які нижче 75 % медіанного рівня сукупних витрат (рівень бідності), %	Не більше 25
Частка населення із середніми сукупними витратами на одну особу на місяць, які є нижчими від прожиткового мінімуму, %	Не більше 40
Відношення середньої зарплати до прожиткового мінімуму, разів	Не менше 3
Відношення сукупних витрат 10 % найбільш забезпеченого населення до 10 % найменш забезпеченого, разів	Не більше 8
Частка витрат на харчування (продовольчі товари та харчування поза домом) у загальному обсязі споживчих грошових витрат домогосподарств, %	Не більше 50
Рівень безробіття (за методологією МОП), %	Не більше 10
Наявність житлового фонду в середньому на одну особу, м ²	Не менше 25
Коефіцієнт старіння (станом на 1 січня), %	Не більше 18
Демографічне навантаження непрацездатного населення на працездатне, %	Не більше 60
Очікувана тривалість життя при народженні, років	Не менше 70
Індикатори та порогові значення індикаторів стану продовольчої безпеки	
Добова калорійність харчування людини, тис. ккал	Не менше 2,7
Споживання м'яса та м'ясопродуктів (за рік/особа), кг	Не менше 83
Споживання молока та молочних продуктів (за рік/особа), кг	Не менше 380
Споживання риби та рибопродуктів (за рік/особа), кг	Не менше 20
Споживання овочів та баштанних (за рік/особа), кг	Не менше 161
Споживання фруктів, ягід, горіхів та винограду (без переробки на вино) (за рік/особа), кг	Не менше 90
Споживання хліба та хлібопродуктів (за рік/особа), кг	Не менше 101
Виробництво зерна на одну <i>особу</i> за рік, т	Не менше 0,8
Індикатори та порогові значення індикаторів стану виробничої безпеки	
Частка у промисловому виробництві обробної промисловості, %	Не менше 70
Частка у промисловому виробництві машинобудування, %	Не менше 20
Рентабельність операційної діяльності промислових підприємств, %	Не менше 5
Ступінь зносу основних засобів промисловості, %	Не більше 35

2.3 На основі фінансових показників обраного підприємства визначте рівень його фінансової стійкості та платоспроможності, виявіть загрози в цій сфері та запропонуйте щонайменше 3 рішення щодо покращання фінансової безпеки обраного підприємства. Перелік підприємств наведено в табл.7.2.

Методичні вказівки до виконання завдання

Результати виконання завдання рекомендовано подавати у наступній послідовності:

2.3.1. Постановка проблеми: формулювання проблем підприємства у вибраному аспекті його діяльності, визначення мети вирішення та завдань, необхідних для досягнення цієї мети.

2.3.2. Дослідження проблеми: характеристика проблематики підприємства у обраній сфері діяльності.

2.3.3. Пропозиції щодо вирішення проблеми та їх очікувані результати: послідовність конкретних дій, що повинні призвести до досягнення поставлених цілей та вирішення сформульованих проблем діяльності підприємства.

Загальний обсяг цієї частини індивідуального завдання не повинен перевищувати 10 стор., але не може бути меншим за 5 стор.

Вимоги до оформлення індивідуального завдання

Індивідуальне завдання має бути виконано у формі письмових звітів за результатами авторських аналітичних досліджень, мати внутрішню логіку викладу матеріалу, характеризуватися достатньою повнотою виконання завдань і відповідати стандартним вимогам оформлення наукових робіт.

Таблиці мають супроводжуватися висновками, які випливають з аналізу наведених у них даних. При цьому основну увагу слід звернути на пошук резервів підвищення рівня економічної безпеки бізнесу. На використані у роботі цифрові дані, документи, таблиці, рисунки обов'язково мають бути посилання із зазначенням джерел та номерів сторінок в них, на яких вміщується цей матеріал.

Поля – 2 см, з лівого краю – 3 см, шрифт - Times New Roman Cyr, розмір 14. Міжрядковий інтервал – 1,0. Оформлення рисунків, таблиць і формул здійснюється згідно з вимогами ДСТУ 3008-95 "Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення".

Комплексне практичне індивідуальне завдання рецензує викладач, що веде курс. КПЗ подаються на перевірку викладачеві не пізніше передостаннього семінарського заняття.

Таблиця 7.2

Перелік питань для виконання завдання №1

№п/п	Питання для аналізу
1	Особливості оцінки рівня економічної безпеки підприємств різних сфер бізнесу.
2	Поняття, роль та складові механізми забезпечення економічної безпеки підприємства.
3	Зарубіжний досвід забезпечення економічної безпеки країни.
4	Зарубіжний досвід забезпечення економічної безпеки підприємства.
5	Економічна безпека малих підприємств: особливості оцінки та способи забезпечення.
6	Регуляторне середовище функціонування суб'єктів господарювання.

7	Методичні підходи до виокремлення критеріїв і показників оцінювання загального рівня економічної безпеки підприємства.
8	Основні підходи до побудови системи аналітичних індикаторів оцінки рівня інформаційної безпеки підприємства
9	Правові основи захисту національного товаровиробника від субсидійованого імпорту.
10	Обмеженість застосування протекціоністських заходів в умовах членства у СОТ.
11	Механізм захисту вітчизняних товаровиробників в Україні.
12	Техніко-технологічна складова економічної безпеки країни: сутність, показники оцінювання та методи забезпечення.
13	Бар'єри входження на різні типи ринків товарів і послуг
14	Національні економічні інтереси України
15	Загрози економічній безпеці України
16	Інституційні засади захисту вітчизняних виробників та забезпечення економічної безпеки.
17	Стратегія економічної безпеки країни.
18	Аналіз сучасного стану процесів інтеграції та глобалізації в Україні.
19	Пріоритети інтеграції та стратегічні цілі інтеграції України.
20	Забезпечення економічної безпеки в контексті глобалізаційних процесів.
21	Наслідки торгових бар'єрів для світової торгівлі в умовах глобалізації.
22	Особливості захисту національного товаровиробника у зв'язку із членством в СОТ.

Таблиця 7.3

Перелік об'єктів для виконання завдання 2.1

№п/п	Вид економічної діяльності
1	Сільське господарство, мисливство, лісове господарство
2	Добувна промисловість
3	Переробна промисловість
4	Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води
5	Будівництво
6	Торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку
7	Діяльність транспорту та зв'язку
8	Автомобілебудування
9	Машинобудування
10	Виробництво харчових продуктів
11	Хімічна промисловість
12	Оброблення деревини та вироблення продуктів з дерева
13	Фармацевтична діяльність
14	Виробництво транспортних засобів
15	Виробництво автомобілів
16	Металургійне виробництво

Перелік об'єктів для виконання завдання 2.2

№п/п	Складова економічної безпеки
1	макроекономічна,
2	фінансова
3	валютна
4	кредитна
5	зовнішньоекономічна
6	інвестиційна
7	науково-технологічна
8	енергетична
9	виробнича
10	демографічна
11	соціальна
12	продовольча безпека
13	боргова безпека
14	безпека страхового та фондового ринку

Порядок подання та захисту КППЗ:

1. Завершене КППЗ подається у вигляді скріпленого документу (зшитих аркушів паперу формату А4) з титульною сторінкою (де зазначається назва навчального закладу, кафедри, назва дисципліни, група, прізвище та ініціали студента, місце та рік виконання) та внутрішнім наповненням із зазначенням усіх позицій змісту завдання.

2. КППЗ подається викладачу не пізніше ніж за тиждень до початку екзаменаційної сесії.

3. Оцінка за КППЗ виставляється на останньому практичному занятті (або ж додатковому занятті) на основі результатів перевірки змісту завдання та його захисту в усній формі.

Оцінка КППЗ є обов'язковим компонентом іспитової оцінки і враховується при виведенні підсумкової оцінки з дисципліни. КППЗ оцінюється за стобальною шкалою.

8. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ „ЗАХИСТ ВІТЧИЗНЯНИХ ВИРОБНИКІВ ТА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА КРАЇНИ”

Практичне завдання 1

Перечисліть стратегічні завдання економічної політики захисту вітчизняних виробників в Україні. Обґрунтуйте об’єктивну необхідність практичної реалізації одного із перелічених завдань.

Практичне завдання 2

Визначте які органи державної влади виконують функції щодо захисту вітчизняних товаровиробників, що наведені в таблиці нижче:

Таблиця 8.1

Функції органів державного управління у сфері захисту вітчизняних виробників

Назва функції	Назва органу державного управління
Затверджує головні напрямки зовнішньоекономічної політики України	
Веде переговори і складає міжнародні договори України з питань ЗЕД, забезпечує їх виконання державними органами	
Здійснює митний контроль в Україні	
Здійснює контроль за додержанням суб’єктами ЗЕД законодавства про захист економічної конкуренції	
Проводить антидемпінгові, антисубсидійні та спеціальні розслідування	
Регулює курс національної валюти України до грошових одиниць інших держав продовження строків проведення розслідувань та проведення переглядів діючих заходів	
Відповідає за проведення антидемпінгових розслідувань	
Встановлює спеціальні режими ЗЕД на території України	
Представляє інтереси України у відносинах з центральними банками інших держав та іншими фінансово-кредитними установами	
Забезпечує складання платіжного балансу, зведеного валютного плану України	
Збирає та аналізує всю необхідну інформацію щодо зростаючого імпорту в країну	
Забезпечує захист та підтримку національного товаровиробника	
Формує державну політику у сфері захисту прав споживачів, державної політики з контролю за цінами, державну регуляторну політику та державну політику з питань ліцензування, дозвільної системи, нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності	
Формує та реалізує державної політики у сфері експортного контролю	
Відповідає за проведення розслідувань	
Забезпечує роботу Міжвідомчої комісії з міжнародної торгівлі	
Здійснює встановлення фактів дискримінаційних та/або недружніх дій з боку інших держав, митних союзів чи економічних угруповань щодо законних прав та інтересів суб’єктів ЗЕД України та рекомендацій щодо застосування заходів у відповідь	

Практичне завдання 3

В Україну ввозиться партія товарів. Розрахуйте їх митну вартість на основі таких даних: Характеристика товарів

Товари	А	Б	В	Г
Ціна покупки за одиницю, грн.	52	12	190	284
Витрати на транспортування одиниці товару до перетину кордону грн.	12	31	8	31
Комісійні витрати на оформлення одиниці товару грн.	12	1	54	21
Плата за використання інтелектуальної власності за одиницю товару, грн.	4	7	0	6
Мінімальна митна вартість одиниці товару, встановлена урядом, грн.	40	-	250	500
Кількість товарів які завозяться в Україну, шт.	40	1000	1200	230

Визначить суму митного збору за перебування товарів під митним контролем, якщо до митниці призначення товари прибули 09.04.2017 р. Дата доставки вантажу 12.04.2017 р. Власник вантажу надав вантаж до митного оформлення 19.04.2017 р. Визначить суму митних платежів та їх питому вагу в кінцевій продажній ціні, якщо ставка мита складає 20%, ставка акцизного збору – 5%, ПДВ – 20%.

Практичне завдання 4

Вихідні дані:

Зовнішня торгівля України у 2020р. характеризувалась такими даними (млн. дол. США):

Показник	Всього	Країни СНД	Країни ЄС
Експорт товарів і послуг	82186,4	32420	21579,8
Імпорт товарів і послуг	88843,4	38385,7	29147,8
Експорт товарів	68394,2	26177,0	17970
Імпорт товарів	82608,2	37212,4	25752,9
Експорт послуг	13792,2	6243	3609,8
Імпорт послуг	6235,2	1173,3	3394,9

Завдання:

Розрахуйте щодо кожної групи країн:

А. Торгове сальдо.

Б. Торговий оборот.

В. Відносну частку країн СНД в українському експорті та імпорті.

Г. Відносну частку країн ЄС в українському експорті та імпорті.

Практичне завдання 5

Вихідні дані:

Європейська Комісія почала антидемпінгове розслідування відносно імпорту з України, Туреччини та Македонії зварних труб і порожнистих профілів квадратного або прямокутного поперечного перерізу, виготовлених зі сталі (крім нержавіючої) або заліза (крім чавуну) (коди 7306 61 92 і 7306 61 99) (офіційне оголошення від 31 березня).

Згідно із повідомленням, скарга заповнена 16 лютого відповідним комітетом *Welded Steel Tubes Industry* Євросоюзу від імені європейських виробників, на яких припадає більше чверті обсягу виробництва відповідної продукції в ЄС.

Українським виробникам дається 15 днів, щоб сповістити Єврокомісію про готовність брати участь в розслідуванні. У документі уточнюється, що тимчасові антидемпінгові заходи можуть бути введені протягом дев'яти місяців із моменту оголошення антидемпінгового розслідування, а в цілому воно має завершитися протягом 15 місяців.

Завдання:

Охарактеризуйте процедуру проведення антидемпінгового розслідування.

Визначте можливі наслідки для вітчизняних виробників.

Перечисліть інструменти захисту вітчизняного виробника від демпінгового імпорту

Практичне завдання 6

Вихідні дані:

Стан інвестиційної безпеки країни в динаміці характеризувався системою показників, представлених в таблиці 8.6

Таблиця 8.6

Індикатори та порогові значення індикаторів стану інвестиційної безпеки країни

Показники, одиниця виміру	Порогові значення	Фактичні значення	
		базовий рік	звітний рік
Ступінь зносу основних засобів, %	не більше 35	51,5	51,7
Частка прямих іноземних інвестицій у загальному обсязі інвестицій, %	від 20 до 30	18,26	29,78
Відношення обсягу інвестицій до вартості основних фондів, %	не менше 6	7,65	8,72
Відношення обсягів інвестицій в основний капітал до ВВП, %	не менше 25	18,9	19
Відношення чистого приросту прямих іноземних інвестицій до ВВП, %	5–10	4,28	7,81

Завдання:

Оцініть стан інвестиційної безпеки України та проаналізуйте індикатори, що її характеризують на основі порівняння їх із рекомендованими пороговими значеннями та зробіть висновок про ступінь безпечності (безпечна та небезпечна зона).

Визначте показники зміни основних індикаторів в динаміці.

Розрахуйте рівень загроз інвестиційній безпеці країни.

Практичне завдання 7

Вихідні дані:

Стан безпеки страхового та фондового ринків країни в динаміці характеризувався системою показників, представлених в таблиці 8.7.

Таблиця 8.7

Індикатори та порогові значення індикаторів стану безпеки страхового та фондового ринків країни

Показники, одиниця виміру	Порогові значення	Фактичні значення	
		базовий рік	звітний рік
Безпека страхового та фондового ринків			
Показник проникнення страхування (страхові премії до ВВП), %	не менше 8 %	2,61	2,69
Рівень страхових виплат, %	не менше 30%	23,3	29,9
Частка довгострокового страхування, %	не менше 30	3,9	4,3

Показники, одиниця виміру	Порогові значення	Фактичні значення	
		базовий рік	звітний рік
Частка премій, що належать перестраховикам-нерезидентам (відносно валових премій), %	не більше 25%	5,5	4,9
Частка статутного капіталу, що належить нерезидентам у загальному обсязі сплачених статутних фондів всіх страховиків, %	не більше 30%	15,8	25,6
Частка покриття державними цінними паперами внутрішнього державно боргу, %	не більше 30%	5,05	2,4

Завдання:

Оцініть стан безпеки страхового та фондового ринків країни та проаналізуйте індикатори, що їх характеризують та зробіть висновок про ступінь безпечності (безпечна та небезпечна зона).

Визначте показники зміни основних індикаторів в динаміці.

Розрахуйте рівень загроз безпеці страхового та фондового ринків країни.

Практичне завдання 8

Вихідні дані:

Стан економіки України у динаміці 2018-2019рр. характеризувався показниками, представленими у таблиці 8.8.

Таблиця 8.8

Показники функціонування економіки України у динаміці 2018 - 2019рр.

Показники, одиниця виміру	Фактичні значення за роками		
	2017	2018	2019
Ступінь зносу основних засобів, %	61,2	60	74,9
Обсяг прямих іноземних інвестицій, тис.грн.	40053000	44805993,9	49362253,2
Вартість основних фондів,млн.грн.	3149627	3903714	6648861
ВВП, млн.грн.	914445	1082569	1316600
Обсяг інвестицій в основний капітал, млн.грн.	151777	150667	209130
Обсяг інвестицій в економіку, млн. грн.	192878	189061	259932
Рентабельність операційної діяльності промислових підприємств, %	1,8	3,6	4,8
Індекс реального промислового виробництва, % до попереднього року	78,1	111,2	107,6
Обсяг реалізованої промислової продукції, млн. грн	806550,6	1065108,2	1329256,3
Обсяг реалізації переробної	559266,5	730544,1	881141,1

Показники, одиниця виміру	Фактичні значення за роками		
промисловості, млн. грн.			
Ступінь зносу основних засобів промисловості, %	58	61,8	53
Обсяг в реалізації машинобудування, млн. грн.	85833,0	116348,5	154184,9
Вартість ліквідованих промислових фондів, млн. грн.	6140	7181	
Матеріальні витрати промисловості, млн.грн.	484115,4	654567,7	807528,7
Вартість основних засобів промисловості, млн. грн.	970942	1101199	

Завдання:

Розрахуйте індикатори, що характеризують стан інвестиційної та виробничої безпеки України. Зробіть висновки щодо її стану.

Практичне завдання 9

Вихідні дані:

Стан соціальної безпеки країни в динаміці характеризувався системою показників, представлених в таблиці 8.9.

Таблиця 8.9

Індикатори та порогові значення індикаторів стану соціальної безпеки України

Показники, одиниця виміру	Порогові значення	Фактичні значення	
		базовий рік	звітний рік
Частка населення із сукупними витратами, які нижче 75% медіанного рівня сукупних витрат (рівень бідності), %	не більше 25	27,5	27
Частка населення із середніми сукупними витратами на одну особу на місяць, які нижче прожиткового мінімуму, %	не більше 40	50,9	29,3
Відношення середньої зарплати до прожиткового мінімуму, разів	не менше 3	2,18	2,91
Відношення мінімального розміру пенсії за віком до прожиткового мінімуму, разів	не менше 1,5–2	1,01	1
Відношення індексу номінальних сукупних ресурсів домогосподарств до індексу споживчих цін, разів	не менше 1	1,1	1,5
Відношення сукупних витрат 10 % найбільш забезпеченого населення до 10 % найменш забезпеченого, разів	не більше 8	4,7	2,4

Завдання:

Оцініть соціальної безпеки країни та проаналізуйте індикатори, що їх характеризують та зробіть висновок про ступінь безпечності (безпечна та небезпечна зона).

Визначте показники зміни основних індикаторів в динаміці.

Розрахуйте рівень загроз соціальної безпеці країни.

Практичне завдання 10

Вихідні дані:

Стан валютної безпеки країни характеризується індикаторами, представлених в таблиці 8.10.

Таблиця 8.10

Індикатори та порогові значення індикаторів стану валютної безпеки країни

Показники, одиниця виміру	Порогові значення	Фактичні значення	
		базовий рік	звітний рік
Індекс зміни офіційного курсу гривні до долара США до показників попереднього періоду, %	не більше 106%	100	96
Відношення обсягів депозитів в іноземній валюті до загальних обсягів депозитів, %	не більше 25%	36,6	32,5
Валові міжнародні резерви України	не менше 20% грош. маси	3,5	3,7

Завдання:

Розрахуйте рівень загроз валютній безпеці країни.

Практичне завдання 11

Вихідні дані:

Стан демографічної ситуації в країні характеризується показниками, представленими в таблиці 8.11.

Таблиця 8.11

Показники, що характеризують стан демографічної ситуації в країні

Показники, одиниця виміру	Фактичні значення	
	базовий	звітний
Очікувана тривалість життя при народженні, років	69,29	70,44
померло дітей віком до одного року, ос	4511	4564
Чисельність народжених, ос	339497	326587
Коефіцієнт природного приросту (+)/скорочення (-) на тис. осіб	-2,9	-3,3
Демографічне навантаження непрацездатного населення на працездатне, ос/ тис.ос.	674	576
Сумарний коефіцієнт народжуваності населення (середня кількість дітей, народжених жінкою за все життя), осіб	1,473	1,443

Завдання:

Оцініть стан демографічної безпеки країни та проаналізуйте індикатори, що її характеризують на основі порівняння їх із рекомендованими пороговими значеннями та зробіть висновок про ступінь безпечності (безпечна та небезпечна зона). Визначте рівень загроз демографічній безпеці.

Практичне завдання 12

Вихідні дані:

Економічна безпека підприємства характеризується показниками, наведеними в таблиці 8.12.

Таблиця 8.12

Часткові критерії економічної безпеки підприємства та їх значущість

Показники	Функціональні складові економічної безпеки підприємства (ЕБП)						
	Фінансова	Інтелектуальна і кадрова	Техніко-технологічна	Політико-правова	Інформаційна	Екологічна	Силова
Значення часткових критеріїв ЕБП	0,9	0,8	0,8	0,4	0,75	0,3	0,5
Значущість функціональних складових ЕБП	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1

Завдання:

На основі даних щодо часткових функціональних критеріїв економічної безпеки підприємства «Альфа», наведених в таблиці, необхідно визначити інтегральний показник економічної безпеки підприємства.

Практичне завдання 13

Вихідні дані:

Рівень економічної безпеки підприємства в розрізі окремих її складових наведено в таблиці 8.13.

Таблиця 8.13

Вихідні дані для оцінювання економічної безпеки підприємства

Назва складової безпеки	Максимальний рівень	Фактичний рівень
Інтелектуальна	3	2
Кадрова	3	3
Технічна	3	2
Правова	3	3
Екологічна	5	1
Інформаційна	3	2
Силова	3	1
Фінансова	5	2
Ринкова	7	4
Інтерфейсна	5	2

Завдання:

Побудуйте схему економічної безпеки.

Підготуйте аналітичну записку раді директорів підприємства щодо ризиків підприємства.

Практичне завдання 14

Вихідні дані:

- 1) постійні витрати підприємства протягом року – 230000 грн.
- 2) змінні витрати на весь обсяг продукції протягом року – 500000 грн.
- 3) ціна одиниці продукції – 250 грн./од.
- 4) виручка від реалізації продукції протягом року – 820500 грн.

Завдання:

Обчисліть коефіцієнт безпеки операційної діяльності підприємства.

Практичне завдання 15

Вихідні дані:

Показники діяльності ПП „Вікторія”, наведено в таблиці 8.15.

Таблиця 8.15

Показники діяльності ПП „Вікторія”

Показник	Сума, тис. грн.
Виручка від реалізації продукції	1000
Податок на додану вартість	166,7
Валові витрати на виробництво і реалізацію продукції	750
Нерозподілений прибуток	10
Вартість оборотного капіталу	650
Загальна вартість активів	800
Позиковий капітал	450
Статутний капітал	200

Завдання:

На основі наведених даних спрогнозуйте за допомогою моделі Е.Альтмана ймовірність банкрутства підприємства.

Практичне завдання 16

Вихідні дані:

Показники діяльності ПрАТ „Бінарія”, наведено в таблиці 8.16.

Таблиця 8.16

Показники діяльності ПрАТ „Бінарія”

Показники	Значущість показника	Значення показника			
		норма - тивне	фактичне		
			1-й рік	2-й рік	3-й рік
1. Рівень механізації та автоматизації виробництва, %	0,12	70	65	50	80
2. Рівень прогресивності технологічних	0,2	80	50	60	75

процесів, %					
3. Середній вік технологічних процесів, років	0,13	4,0	4,5	5,0	4,2
4. Середній строк експлуатації технологічного устаткування, років	0,1	7,5	7,0	8,0	7,0
5. Фондоозброєність праці персоналу, тис. грн./ особу	0,05	20,0	19,0	17,0	20,0
6. Фондовіддача основного капіталу, грн./грн.	0,05	10,0	9,0	9,5	10,5
7. Рівень зносу основного капіталу, %	0,1	15	29	35	26
8. Коефіцієнт оновлення основного капіталу, %	0,05	5	3,8	3,5	4,2
9. Рівень корисного використання матеріалів, %	0,05	90	92	90	94
10. Рівень браку, %	0,07	0,1	0,15	0,2	0,12
11. Рівень інноваційності продукції, %	0,08	10	12	7	10

Завдання:

На основі вихідних показників, наведених в таблиці, визначте рівень техніко-технологічної безпеки підприємства ПрАТ «Бінарія».

Зробіть висновок щодо його зміни за 3 останні роки та обґрунтуйте шляхи підвищення.

Практичне завдання 17

Вихідні дані:

Показники балансу ПрАТ „Енергія”, наведено в таблиці 8.17.

Таблиця 8.17

БАЛАНС ПрАТ «ЕНЕРГІЯ»

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4	5	6	7	8
I. НЕОБОРОТНІ АКТИВИ				I. ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Нематеріальні активи:				Статутний капітал	300	62800	72900
залишкова вартість;	010	1600	1755	Пайовий капітал	310		
первісна вартість;	011	1800	2025	Додатковий вкладений капітал	320	10800	18000
знос;	012	200	270	Інший додатковий капітал	330		
Незавершене будівництво	020			Резервний капітал	340	800	945
Основні засоби:				Нерозподілений прибуток	350	174080	224100
залишкова вартість;	030	199680	234000	(непокритий збиток)			

первісна вартість;	031	277280	346500	Неоплачений капітал	360		
знос;	032	77600	112500	Вилучений капітал	370	(4000)	(4500)
Довгострокові фінансові інвестиції:				Усього за розділом I:	380	246080	311445
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств;	040			II. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСТУПНИХ ВИТРАТ І ПЛАТЕЖІВ			
інші фінансові інвестиції;	045		270	Забезпечення виплат персоналу	400		
Довгострокова дебіторська заборгованість	050			Інші забезпечення	410		
Відстрочені податкові активи	060			Цільове фінансування	420		
Інші необоротні активи	070			Усього за розділом II:	430		
Усього за розділом I:	080	201280	236025	III. ДОВГОСТРОКОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
II. ОБОРОТНІ АКТИВИ				Довгострокові кредити банків	440		
Запаси:				Інші довгострокові фінансові зобов'язання	450		
виробничі запаси;	100	104000	112500	Відстрочені податкові зобов'язання	460	7200	14400
тварини на вирощуванні та відгодівлі;	110			Інші довгострокові зобов'язання	470	108800	117000
незавершене виробництво;	120	32000	28800	Усього за розділом III:	480	116000	131400
готова продукція;	130	12000	20700	IV. ПОТОЧНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
товари;	140			Короткострокові кредити банків	500	28800	27000
Векселі одержані	150			Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510		5400
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:				Векселі видані	520	48800	45900
чиста реалізаційна вартість;	160	116000	140400	Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530	45600	54000
первісна вартість;	161	118400	142537	Поточні зобов'язання за розрахунками:			
резерв сумнівних боргів;	132	2400	2138	з одержаних авансів;	540		
Дебіторська заборгованість за рахунками:				з бюджетом;	550	12000	15300
з бюджетом;	170			з позабюджетних платежах;	560		
за виданими авансами;	180	2400	3600				
з нарахованих доходів;	190						
із внутрішніх розрахунків	200						
Інша поточна дебіторська заборгованість	210						

Поточні фінансові інвестиції	220	25600	41670	зі страхування;	570		
Грошові кошти та їх еквіваленти:				з плати праці;	580		
в національній валюті;	230	12000	17550	з учасниками;	590		
в іноземній валюті;	240			із внутрішніх розрахунків;	600		
Інші оборотні активи	250			Інші поточні зобов'язання	610	9600	10800
Усього за розділом II:	260	304000	365220	Усього за розділом IV:	620	144800	158400
III. ВИТРАТИ МАЙБУТНІХ ПЕРІОДІВ	270			V. ДОХОДИ МАЙБУТНІХ ПЕРІОДІВ	630		
Баланс	280	505280	601245	Баланс	640	505280	601245

Завдання:

На основі показників балансу ПрАТ «Енергія», наведених в таблиці, аналітично оцінити рівень платоспроможності підприємства і його динаміку за вказаний період.

Практичне завдання 18

Вихідні дані:

Показники діяльності трьох підприємств-конкурентів, наведено в таблиці 8.18.

Таблиця 8.18

Показники діяльності підприємств

№ з/п	Показник	Підприємства		
		ПП «Альфа»	ДП «Альтазар»	ТОВ «Зоряна»
1	Амортизаційні відрахування, тис. грн	162,0	856,2	525,5
2	Темпи інфляції за рік, %	12,0	12,0	12,0
3	Чистий прибуток, що спрямовується на реінвестування в поточному році, тис. грн	84,5	1385,0	510,6
4	Реінвестовані накопичення минулих років, тис. грн	-	90,6	150,0
5	Кредити банку в розрахунку на рік (з урахуванням сплати відсотків), тис. грн	-	100,0	-
6	Обсяг інвестицій, необхідних для впровадження нововведень, тис. грн	95,6	645,2	455,2
7	Обсяг інвестицій, необхідних для мінімізації витрат підприємства, тис. грн	48,5	1235	689,5
8	Обсяг інвестицій, необхідних для розширення і диверсифікації виробництва, тис. грн	68,9	1612,5	978,8
9	Обсяг інвестицій, необхідних для розширення сфери використання послуг ринкової інфраструктури, тис. грн	86,3	895,5	344,1

Завдання:

На основі даних, наведених в таблиці, необхідно визначити рівень економічної безпеки ПП «Альфа», ДП «Альтазар» і ТОВ «Зоряна».

Практичне завдання 19

Вихідні дані:

Показники діяльності трьох підприємств-конкурентів, наведено в таблиці 8.19.

Таблиця 8.19

Показники діяльності підприємств

№ з/п	Складова економічної безпеки підприємства	Коефіцієнт вагомості (B_i)	Максимальний рівень (N_i)	Фактичний якісний рівень економічної безпеки (n_i)		
				ПП «Злагода»	ТОВ «Крокус»	ТОВ «Фанті»
1	Фінансова	0,13	4	3	2	3
2	Інтелектуальна	0,12	3	2	3	1
3	Кадрова	0,11	3	2	3	2
4	Технологічна	0,09	3	3	2	2
5	Правова	0,07	5	3	4	2
6	Інформаційна	0,13	3	3	2	1
7	Силова	0,10	3	3	3	3
8	Ринкова	0,10	7	5	4	6
9	Інтерфейсна	0,10	5	5	4	3
10	Екологічна	0,05	5	4	5	4

Завдання:

Розрахуйте інтегральний показник економічної безпеки ПП „Злагода”, ТОВ „Крокус”, ТОВ „Фанті”. Зробіть висновки щодо стану економічної безпеки підприємств

Практичне завдання 20

В Україну ввозить партія товару з контрактною вартістю 95000 євро, курс НБУ=30,35. Митний збір - 0,25 %; сума фрахту та страхування - 5% від купівельної ціни; повна ставка мита - 15 %, пільгова ставка мита - 7 %. Ставка акцизного збору = 10 %, ПДВ = 20 %. Витрати обігу 10 %. Визначте питому вагу платежів при митному оформленні в ціні продажу, якщо мито розраховується за повною та пільговою ставкою. Визначте економію підприємця за умови застосування пільгової ставки.

9. ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ІЗ ДИСЦИПЛІНИ «ЗАХИСТ ВІТЧИЗНЯНИХ ВИРОБНИКІВ ТА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА КРАЇНИ»

1. Організація економічного співробітництва і розвитку охоплює такі країни:

- а) промислово розвинені;
- б) економічно відсталі;
- в) аграрні;
- г) країни, що розвиваються.

2. До міжнародних класифікацій товарів не належить:

- а) Гармонізована система опису і кодування товарів;
- б) Стандартна міжнародна торговельна класифікація;
- в) Класифікатор товарів за широкими економічними категоріями;
- г) Міжнародний універсальний класифікатор товарів.

3. До опублікованих цін не належать:

- а) довідкові;
- б) ціни аукціонів;
- в) ціни пропозицій великих фірм;
- г) розраховані.

4. Товарні біржі — це:

- а) епізодичні роздрібні ринки однорідних товарів;
- б) постійні роздрібні ринки однорідних товарів;
- в) постійно діючі оптові ринки однорідних товарів;
- г) постійні оптові ринки різних товарів.

5. Угоди на біржах укладають:

- а) дилери;
- б) дистриб'ютори;
- в) брокери;
- г) ліцитатори.

6. Строкові реальні угоди називаються:

- а) спотовими;
- б) форвардними;
- в) варантними;
- г) контингентними.

7. Ф'ючерси — це:

- а) строкові угоди спекулятивного характеру;
- б) спотові угоди з реальним товаром;
- в) форвардні угоди з реальним товаром;
- г) угоди у сфері інтелектуальної власності.

8. Аукціони спеціалізуються на реалізації:

- а) масових сировинних товарів;
- б) реальних товарів з чіткими індивідуальними властивостями;
- в) нереальних товарів з довільними індивідуальними властивостями;
- г) послуг.

9. Міжнародні торги не бувають:

- а) відкритими;
- б) закритими (тендерними);
- в) відкритими з попередньою кваліфікацією;
- г) закритими з подальшою кваліфікацією.

10. Квотами не є:

- а) вартісні обмеження, що запроваджуються на імпорт товару;
- б) обмеження на фізичний обсяг експортованого товару;
- в) вартісні обмеження, що запроваджуються на експорт товару;
- г) кількісні обмеження на виготовлену у країні продукцію.

11. До міжнародних зустрічних угод не належать такі угоди:

- а) бартерні;
- б) спотові;
- в) торговельні компенсаційні;
- г) промислові компенсаційні.

12. Правила тлумачення міжнародних комерційних термінів вперше були опубліковані:

- а) Міжнародною торговельною палатою;
- б) Лігою Націй;
- в) Організацією Об'єднаних Націй;
- г) Світовою організацією торгівлі.

13. Зазначте форму розрахунків, що не існує у міжнародній торгівлі:

- а) інкасо;
- б) акредитив;
- в) банківський переказ;
- г) тратта.

14. До комерційних форм міжнародного технологічного обміну не належить:

- а) інжиніринг;
- б) ліцензійне використання об'єктів промислової власності;
- в) експорт комплектного обладнання;
- г) трудова міграція фахівців.

15. Технологія у світовій економіці не може передаватися за допомогою:

- а) винаходів;

- б) товарних знаків;
- в) корисних моделей;
- г) промислових зразків.

16. Сталійний час — це строк:

- а) для виконання вантажно-розвантажувальних робіт;
- б) подолання дистанції між портами одного моря незавантаженим судном;
- в) подолання дистанції між портами різних морів завантаженим судном;
- г) виконання ремонту морського судна.

17. У діяльності Світової організації торгівлі застосовується система голосування:

- а) зваженого;
- б) "одна країна — один голос";
- в) комбінована;
- г) жодна із зазначених.

18. Найвищим органом Світової організації торгівлі є:

- а) Міністерська конференція;
- б) Генеральна рада;
- в) Рада з торгівлі товарами;
- г) Рада з торгівлі послугами.

19. Під час прийняття рішень Світова організація торгівлі не застосовує такий спосіб голосування:

- а) консенсус;
- б) більшість;
- в) спеціальний;
- г) блоковий.

20. У Світовій організації торгівлі органом з урегулювання спорів є:

- а) Генеральна рада;
- б) Рада з торгівлі товарами;
- в) Рада з торгівлі послугами;
- г) Рада з Угоди ТРПС.

21. Чотири основні правила ГАТТ такі:

- а) захист національної промисловості лише за допомогою тарифів; тарифи мають знижуватися та забороняється їх подальше підвищення; торгівля має здійснюватися за режимом нації найбільшого сприяння; національний режим — іноземцям;
- б) можливість застосування ембарго; ненадання іноземцям національного режиму; торгівля має здійснюватися за режимом нації найбільшого сприяння; тарифи мають скорочуватися або зростати;

в) тарифи забороняється скорочувати, але не забороняється їх підвищувати; національний режим надається вибірково; національну промисловість можна захищати лише нетарифними методами; міжнародна торгівля здійснюється за режимом нації найбільшого сприяння;

г) національну промисловість можна захищати лише за допомогою тарифів; тарифи можуть зростати; режим нації найбільшого сприяння застосовується лише до країн, що розвиваються; національний режим до іноземців не застосовується.

22. Уругвайський раунд переговорів ГАТТ поклав тягар доказів про точність декларованої вартості імпортованих товарів на таких осіб:

- а) імпортерів;
- б) експортерів;
- в) митників;
- г) імпортерів та експортерів одночасно.

23. Згідно з Угодою про митну оцінку у рамках ГАТТ митним органам заборонено визначати митну вартість імпортованого товару за допомогою:

- а) контрактної вартості ідентичних товарів;
- б) контрактної вартості схожих товарів;
- в) дедуктивної вартості імпортованих товарів;
- г) індуктивної вартості довільно вибраних товарів.

24. Довідвантажувальну інспекцію у рамках ГАТТ застосовують переважно:

- а) економічно розвинені країни;
- б) країни, що розвиваються;
- в) усі країни світу;
- г) країни перехідної економіки.

25. Компанії, що виконують довідвантажувальну інспекцію у рамках ГАТТ, сертифікують:

- а) лише якість товарів;
- б) лише кількість товарів;
- в) якість, але не кількість товарів;
- г) якість, кількість, ціни експортованих товарів.

26. Діяльність компаній, що здійснюють довідвантажувальну інспекцію у рамках ГАТТ, не спрямована на усунення:

- а) лише втрат митних платежів від заниження вартості імпортованих товарів;
- б) лише втрат у надходженнях іноземної валюти від завищення вартості імпортованих товарів;

- в) втрат як митних платежів, так і іноземної валюти від заниження та завищення вартості імпортованих товарів;
- г) технічних бар'єрів у міжнародній торгівлі.

27. В Угоді про технічні бар'єри в торгівлі, укладеній у рамках ГАТТ, відповідні терміни вживаються у таких випадках:

- а) термін "технічні правила", якщо їх дотримання добровільне;
- б) термін "стандарти", коли їх дотримання обов'язкове;
- в) термін "технічні правила", якщо їх дотримання обов'язкове, термін "стандарти" — добровільне;
- г) терміни "технічні правила" і "стандарти" взагалі відсутні.

28. Угодою про технічні бар'єри в торгівлі у рамках ГАТТ заборонено, щоб технічні правила застосовувалися на принципах:

- а) нації найбільшого сприяння;
- б) національного режиму;
- в) науковості;
- г) дискримінації.

29. Згідно з Угодою про застосування санітарних та фітосанітарних заходів у рамках ГАТТ дозволяється використовувати стандарти:

- а) лише за режимом нації найбільшого сприяння;
- б) вибірково;
- в) якщо вони не відхиляються від міжнародно визнаних стандартів;
- г) якщо вони забезпечують слабкішу охорону порівняно з міжнародними стандартами.

30. Угодою про застосування санітарних та фітосанітарних заходів у рамках ГАТТ дозволено вживати їх:

- а) будь-коли на тимчасовій основі;
- б) на тимчасовій основі як запобіжний крок у разі виникнення ризику поширення хвороб;
- в) без урахування потреби у мінімізації негативного впливу на міжнародну торгівлю;
- г) без урахування альтернативних підходів до обмеження ризиків.

31. Угодою про технічні бар'єри в торгівлі та Угодою про застосування санітарних і фітосанітарних заходів передбачено створення "довідкових точок":

- а) у кожній країні;
- б) лише у країнах, що розвиваються;
- в) лише у розвинених країнах;
- г) лише у країнах перехідної економіки.

32. Угодою про процедури імпорного ліцензування у рамках ГАТТ передбачено таку максимальну кількість робочих днів для видачі автоматичних ліцензій:

- а) 10;
- б) 20;
- в) 30;
- г) 40.

33. Згідно з Угодою про процедури імпорного ліцензування у рамках ГАТТ, у разі одночасного розгляду заяв на видачу ліцензій неавтоматичні ліцензії повинні видаватися протягом такої кількості днів:

- а) 20;
- б) 40;
- в) 60;
- г) 80.

34. Правила ГАТТ не дозволяють країнам звільняти експортовані товари:

- а) від мита та інших непрямих податків, накладених на складові, що використані і спожиті у виробничому процесі;
- б) від непрямих податків на експортований продукт;
- в) від непрямих податків на виробництво та дистрибуцію експортованого продукту;
- г) від прямих податків (наприклад, податку на прибутки).

35. Правила ГАТТ дозволяють запроваджувати експортні обмеження або забороняти експорт:

- а) усіх товарів з метою уникнення конкуренції серед експортерів;
- б) сировини з метою стимулювання розвитку національної обробної промисловості;
- в) продовольства та інших життєво важливих товарів, якщо це спрямовано на недопущення їх критичного дефіциту;
- г) будь-яких товарів.

36. Угодою про субсидії та врівноважені заходи у рамках ГАТТ дозволено такі види субсидій:

- а) експортні;
- б) субсидії, що надають перевагу у використанні товарів національної промисловості над іноземними;
- в) імпорнтні;
- г) субсидії, які держави надають відсталім регіонам, а не конкретним підприємствам цих регіонів.

37. В Угоді про субсидії та врівноважені заходи у рамках ГАТТ зазначається, що субсидії можуть бути:

- а) лише забороненими;
- б) лише дозволеними;
- в) забороненими, але оскаржуваними;
- г) дозволеними, але оскаржуваними, дозволеними неоскаржуваними і забороненими.

38. У рамках ГАТТ охоронні заходи, що обмежують імпорт за надзвичайних ситуацій, можна запропонувати:

- а) тимчасово;
- б) на невизначений термін;
- в) у тому разі, коли окремі національні виробники не можуть конкурувати з імпортними товарами;
- г) у ситуації, коли імпортовані товари завдають незначної шкоди національній промисловості.

39. Максимальна тривалість дії охоронних заходів, які обмежують імпорт за надзвичайних ситуацій для групи країн, що розвиваються, встановлена у рамках ГАТТ протягом:

- а) 4 років;
- б) 8 років;
- в) 10 років;
- г) 12 років.

40. У рамках ГАТТ охоронні заходи, що обмежують імпорт за надзвичайних ситуацій, не включають:

- а) підвищення тарифів;
- б) встановлення кількісних обмежень;
- в) ліцензування імпорту;
- г) ліцензування експорту.

41. Різновидом безпеки залежно від проявів деструктивних сил є:

- а) міжнародна;
- б) економічна;
- в) інформаційна;
- г) політична;
- д) екологічна;
- е) всі відповіді правильні;
- є) немає правильної відповіді.

42. До показників стану економічної безпеки держави слід віднести:

- а) динаміку народжуваності;

- б) виробництво ВВП на душу населення;
- в) порушення виробничих зв'язків;
- г) демонетаризація економіки та натуралізація обміну (бартер);
- д) кількість громадян з вищою освітою;
- е) відсутність суттєвих інвестицій в основний капітал; є) всі відповіді правильні;
- ж) немає правильної відповіді.

43. До завдань системи безпеки підприємства належать:

- а) виявлення джерел контрабанди;
- б) підвищення заробітної плати працівникам;
- в) своєчасна сплата податків і зборів;
- г) все перераховане;
- д) немає правильної відповіді.

44. Поняття "тіньове підприємництво" охоплює:

- а) продаж заборонених товарів;
- б) фінансовий лізинг;
- в) протидію контрабанді;
- г) застосування фінансових санкцій;
- д) застосування податкових пільг;
- е) всі відповіді правильні;
- є) немає правильної відповіді.

45. До правоохоронних органів, які уповноважені вести боротьбу з економічною злочинністю, належать:

- а) Державна контрольно-ревізійна служба України;
- б) прокуратура;
- в) Рахункова палата;
- г) Державний департамент фінансового моніторингу;
- д) всі відповіді правильні;
- е) немає правильної відповіді.

46. До завдань недержавного забезпечення безпеки особи та підприємницької діяльності належать:

- а) розшук платників, які ухиляються від сплати податків;
- б) участь в оперативно-розшукових заходах;
- в) проведення дізнання;
- г) співпраця з органами державної влади у виявленні, попередженні, припиненні та розкритті злочинів;
- д) запобігання злочинам у сфері економічної діяльності;
- е) всі відповіді правильні;
- є) немає правильної відповіді.

47. Особи, яких залучають для виконання робіт, пов'язаних з підготовкою до приватизації та продажу об'єктів приватизації, повинні мати:

- а) кваліфікаційний атестат;
- б) ліцензію;
- в) дозвіл;
- г) доручення;
- д) всі відповіді правильні;
- е) немає правильної відповіді.

48. До злочинів у сфері зовнішньоекономічної діяльності відносять:

- а) шпигунство (ст. 114 КК);
- б) контрабанду (ст. 201 КК);
- в) бандитизм (ст. 257 КК);
- г) хуліганство (ст. 296 КК);
- д) всі відповіді правильні;
- е) немає правильної відповіді.

49. Правовий статус суб'єктів господарської діяльності інших держав на території України визначається:

- а) Кодексом України про адміністративні правопорушення;
- б) міжнародними договорами;
- в) національним законодавством країни, де зареєстрований та кий суб'єкт;
- г) всі відповіді правильні;
- д) немає правильної відповіді.

50. Нормативно-правовим актом, яким регулюються відносини імпорту-експорту, є:

- а) Митний кодекс України;
- б) Закон України "Про основи національної безпеки України";
- в) Закон України "Про зовнішньоекономічну діяльність";
- г) Закон України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом";
- д) всі відповіді правильні;
- е) немає правильної відповіді.

51. Найвищим органом, що здійснює державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності, є:

- а) Верховна Рада України;
- б) Президент України;
- в) Кабінет Міністрів України;
- г) Державна митна служба України;

- д) Національний банк України;
- е) немає правильної відповіді.

52. Основними видами злочинів у кредитно-фінансовій сфері є:

- а) ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів (ст. 212 КК);
- б) шахрайство з фінансовими ресурсами (ст. 222 КК);
- в) незаконна приватизація державного, комунального майна (ст. 233 КК);
- г) хабарництво з боку посадових осіб банків під час надання кредитів (статті 368; 370 КК);
- д) всі відповіді правильні;
- е) немає правильної відповіді.

53. Egmont Group — це фінансовий аналог

- а) НЦБ Інтерполу в Україні;
- б) FATF;
- в) СБ України;
- г) ДПА України;
- д) всі відповіді правильні;
- е) немає правильної відповіді.

54. Фінансові операції, які за своїми ознаками можуть бути пов'язані з легалізацією злочинних доходів підлягають:

- а) первинному та обов'язковому фінансовому моніторингу;
- б) державному та внутрішньому фінансовому моніторингу;
- в) первинному та внутрішньому фінансовому моніторингу;
- г) обов'язковому та внутрішньому фінансовому моніторингу;
- д) обов'язковому та державному фінансовому моніторингу;
- е) немає правильної відповіді.

55. Група з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошових коштів, здобутих злочинним шляхом, — це:

- а) INTERPOL;
- б) FATF;
- в) MONEYVAL;
- г) OSCE;
- д) немає правильної відповіді.

56. Ризики, які пов'язані із впливом і залежністю деяких галузей та сфер економічної діяльності між собою, мають назву:

- а) галузеві;
- б) глобальні;
- в) системні;

- г) міжгалузеві;
  - д) прогнозовані;
  - е) всі відповіді правильні;
- є) немає правильної відповіді.

57. За рівнем виникнення ризику бувають:

- а) несистемні;
- б) зовнішні;
- в) міжгалузевого походження;
- г) всі відповіді правильні;
- д) немає правильної відповіді.

58. Недопущення примусового припинення діяльності підприємства є метою:

- а) корпоративного управління;
- б) управління ризиками;
- в) менеджменту;
- г) антикризового управління;
- д) всі відповіді правильні;
- е) немає правильної відповіді.

59. Відомості, які знаходяться у володінні, користуванні або окремих фізичних чи юридичних осіб і поширюються за їх бажанням відповідно до передбачених ними умов, — це:

- а) інформація із обмеженим доступом;
- б) комерційна таємниця;
- в) таємна інформація;
- г) всі відповіді правильні;
- д) немає правильної відповіді.

60. Відомості про платоспроможність не можуть бути віднесені до

- а) комерційної таємниці;
- б) банківської таємниці;
- в) конфіденційної інформації;
- г) інтелектуальної власності;
- д) всі відповіді правильні;
- е) немає правильної відповіді.

10.ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

В процесі вивчення дисципліни „Захист вітчизняних виробників та економічна безпека країни” використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студентів:

- поточне тестування та опитування;
- підсумкове тестування по змістовному модулю;
- оцінювання виконання КППЗ;
- контрольна робота.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни “Захист вітчизняних виробників та економічна безпека країни” визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2 (ректорська контрольна робота)	Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка за КППЗ)
30%	40%	30%
Тиждень (8)	Тиждень (14)	Тиждень (17)

Оцінка рівня отриманих теоретичних знань та практичних навиків за шкалою університету здійснюється на основі модульно-рейтингової системи контролю знань і передбачає стимулювання систематичної, ритмічної самостійної роботи студентів, підвищення об'єктивності оцінки їхніх знань, визначення рейтингу студента, запровадження здорової конкуренції між студентами у навчанні і розвитку творчих здібностей. Модульно-рейтинговий контроль здійснюється на основі попередньо визначеного змістовного модуля, який є логічно завершеною частиною теоретичного та практичного навчального матеріалу за окремими етапами вивчення дисципліни.

За бальною шкалою оцінювання, яке використовується в навчальному закладі, та рівень засвоєння матеріалу оцінюється наступним чином:

- 90-100 балів — 5 (відмінно);
- 75-89 балів-4 (добре);
- 60-74 балів - 3 (задовільно);

До 60 балів - 2 (незадовільно).

За окремими формами контролю знань студентів з дисципліни „Захист вітчизняних виробників та економічна безпека” застосовуються критерії оцінювання, подані в таблиці.

Таблиця

Форми контролю, критерії оцінювання	Бальна шкала оцінок знань			
	Відмінно (90-100)	Добре (75-89)	Задовільно (60-74)	Незадовільно (до 60)
1	УСНЕ ОПИТУВАННЯ			
• Повнота відповіді	повна	повна	не повна	часткова, відсутня
• Глибина і різносторонність знань	достатня	належна	задовільна	відсутня
• Системність та логіка викладення матеріалу	систематизована, логічна	логічна	відсутня	відсутня
• Ступінь ознайомлення з основними методичними розробками, законодавством та уміння їх використовувати при відповіді	високий, використовуються при відповіді	достатній, використовуються при відповіді	належний, частково використовуються при відповіді	відсутній
• Уміння узагальнювати викладений матеріал	обґрунтовані висновки	недостатньо обґрунтовані висновки	частково обґрунтовані висновки	відсутність висновків
2	РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ, ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАВДАННЯ			
• Знання методики розв'язання	глибокі	належні	недостатні	відсутні
• Володіння алгоритмом розв'язку	володіє	володіє	частково володіє	не володіє
• Самостійність розв'язку	самостійність розрахунків	недостатня самостійність розрахунків	здійснення розрахунків з допомогою викладача	відсутня самостійність розрахунків
• Правильність і повнота розрахунків	правильні і повні	правильні неповні	частково правильні, неповні	неправильні неповні
• Наявність узагальнених висновків	наявні, обґрунтовані	наявні	наявні	відсутні
3	ПРОГРАМОВАНИЙ КОНТРОЛЬ (ТЕСТУВАННЯ)			
• Правильність і повнота відповіді	повна, правильна	повна, частково неправильна	неповна, частково правильна	неповна, неправильна
• Чіткість відповіді (наявність чи відсутність виправлень)	чітка без виправлень	наявність незначних виправлень	наявність виправлень	не чітка

	• Наявність помилок	відсутні	наявність незначних помилок	значні помилки	значні помилки
4	ПІДГОТОВКА ПОШУКОВОЇ РОБОТИ				
	• Самостійність викладу матеріалу	самостійний виклад	самостійний виклад	несамостійний виклад	несамостійний виклад
	• Логічність і послідовність викладу матеріалу	логічний і послідовний	логічний виклад, відсутність послідовності	частково логічний виклад, послідовність відсутня	відсутня
	• Відповідність викладу матеріалу темі	відповідає	відповідає	частково відповідає	не відповідає
	• Використання нових літературних джерел	використовуються достатньо	частково використовуються	не використовуються	не використовуються
	• Відповідність оформлення реферату згідно вимог	відповідає	відповідає	частково відповідає	не відповідає

Отриманий рівень знань студентів з усіх видів виконуваних робіт по дисципліні (теоретична підготовка, практична робота, ІНДЗ) оцінюється як за національною шкалою, так і за шкалою ECTS. Переведення оцінок за системою КМСОНП здійснюється за схемою, поданою в таблиці.

Таблиця

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ „ЗАХИСТ ВІТЧИЗНЯНИХ ВИРОБНИКІВ ТА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА КРАЇНИ”

1. Теоретичні аспекти захисту вітчизняних товаровиробників.
2. Імпорт та експорт у зовнішній торгівлі та їх вплив на стан економічної безпеки країни.
3. Правовий статус національного товаровиробника.
4. Об'єктивна необхідність захисту вітчизняних виробників.
5. Основні завдання держави у сфері захисту вітчизняних виробників.
6. Правові основи захисту національного товаровиробника від демпінгового імпорту.
7. Правові основи захисту національного товаровиробника від субсидійованого імпорту.
8. Законодавче забезпечення застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну.
9. Генезис міжнародної торгівлі.
10. Базові теорії міжнародної торгівлі.
11. Економічний зміст політики вільної торгівлі.
12. Сутність політики протекціонізму.
13. Протекціоністські інструменти торговельної політики.
14. Методи обмеження у торгівлі.
15. Обмеженість застосування протекціоністських заходів в умовах членства у СОТ.
16. Складові механізми захисту вітчизняних товаровиробників.
17. Інструменти захисту національних товаровиробників.
18. Тарифні та нетарифні методи. Квоти, експортний контроль, сертифікація товарів у зв'язку із їх вивезенням за кордон. Демпінг, торговельне ембарго.
19. Регулювання імпорту як напрям захисту вітчизняних виробників.
20. Цілі обмеження імпорту.
21. Засоби обмеження імпорту.
22. Митні тарифи.
23. Нетарифні обмеження імпорту.
24. Міжнародні зусилля щодо зменшення нетарифних обмежень імпорту.
25. Кількісні обмеження імпорту.
26. Квотування та ліцензування імпорту.
27. Стандартизація товарів.
28. Митні процедури.
29. Захист вітчизняних виробників від імпорту.

30. Фінансовий контроль.
31. Антидемпінгові процедури.
32. Порухення антидемпінгової процедури.
33. Антидемпінгове розслідування.
34. Антидемпінгові заходи.
35. Строк дії антидемпінгових заходів, їх перегляд, поновлення антидемпінгового розслідування, повернення сплачених сум антидемпінгового мита.
36. Система міжнародних стандартів.
37. Основні сфери застосування системи міжнародних стандартів.
38. Категорії та види стандартів.
39. Система сертифікації як інструмент захисту економічних інтересів країни.
40. Сертифікація і технічні бар'єри в торгівлі.
41. Засоби та методи здійснення сертифікації у міжнародній торгівлі.
42. Фактори, що впливають на розвиток підприємництва.
43. Регуляторне середовище функціонування суб'єктів господарювання. Складові регуляторного середовища.
44. Бар'єри входження на ринок та виходу з нього. Адміністративно-правові бар'єри. Економічні бар'єри. Банківські бар'єри. Вихідні бар'єри.
45. Сутність економічної безпеки країни.
46. Зміст економічної безпеки країни.
47. Характерні особливості економічної безпеки.
48. Елементи економічної безпеки країни: економічна незалежність, стійкість і стабільність національної економіки, національні економічні інтереси.
49. Характеристика макроекономічної безпеки країни.
50. Енергетична безпека країни.
51. Інвестиційна складова економічної безпеки країни.
52. Науково-технічна безпека.
53. Безпека страхового та фондового ринків.
54. Валютна безпека.
55. Зовнішньоекономічна безпека.
56. Інформаційна безпека.
57. Міжнародна економічна безпека.
58. Національна безпека.
59. Правові гарантії здійснення міжнародної економічної безпеки. Економічна безпека країни.
60. Економічна безпека регіону.
61. Економічна безпека підприємства.
62. Об'єкти економічної безпеки країни.

63. Економічна система країни як об'єкт економічної безпеки.
64. Складові економічної системи країни як об'єкти економічної безпеки країни.
65. Інтегральний характер економічної безпеки країни.
66. Критерії економічної безпеки.
67. Система показників та індикаторів економічної безпеки.
68. Методика оцінки стану економічної безпеки країни.
69. Сутність національних економічних інтересів. Класифікація національних економічних інтересів.
70. Найбільш пріоритетні національні економічні інтереси.
71. Формування довгострокової стратегії економічної безпеки.
72. Теоретична сутність загроз економічній безпеці. Внутрішні загрози економічній безпеці. Зовнішні екстерналиї. Класифікація загроз економічній безпеці країни.
73. Фактори, які впливають на стан економічної безпеки країни.
74. Реалізація національних економічних інтересів та економічна безпека.
75. Інституційні засади захисту вітчизняних виробників та забезпечення економічної безпеки.
76. Функції системи захисту вітчизняних виробників.
77. Сутність та функції системи забезпечення економічної безпеки.
78. Стратегія економічної безпеки країни.
79. Узгодження інтересів при проведенні політики захисту вітчизняних товаровиробників в контексті економічної безпеки.
80. Сутність глобалізаційних процесів.
81. Аналіз сучасного стану процесів інтеграції та глобалізації в Україні.
82. Пріоритети інтеграції та стратегічні цілі інтеграції України.
83. Забезпечення економічної безпеки в контексті глобалізаційних процесів.
84. Наслідки торгових бар'єрів для світової торгівлі в умовах глобалізації.
85. Особливості захисту національного товаровиробника у зв'язку із членством в СОТ.
86. Механізми захисту прав і законних інтересів держави та забезпечення її економічної безпеки в умовах глобалізації.

12. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ „ЗАХИСТ ВІТЧИЗНЯНИХ ВИРОБНИКІВ ТА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА КРАЇНИ”

1. Андрушків Б.М., Малюта Л.Я. Економічна та майнова безпека бізнесу: навчальний посібник. Тернопіль: ФОП Паляниця В.А., 2016. 180 с.
2. Базилюк Я. Б., Давиденко С.В, Венцковський Д. Ю. Економічна безпека України в умовах гібридної агресії : аналіт. доп. та ін. К. : НІСД, 2017. 84 с. (Сер. «Економіка», вип. 25).
3. Гаєць В. М., Кизим М. О., Клебанова Т. С. Моделювання економічної безпеки: держава, регіон, підприємство: Монографія. Х. : ІНЖЕК, 2016. 240 с.
4. Генеральна угода з тарифів і торгівлі. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_264#Text
5. Економічна безпека в умовах глобалізації світової економіки : колективна монографія у 2т. Дніпропетровськ: «ФОП Дробязко С.І.», 2014. Т. 2. 349 с.
6. Економічна безпека держави: сутність та напрями формування : монографія за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. С. Шевченко. Х.: Право, 2009. 312 с.
7. Закон України «Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну» від 22.12.1998 р. № 332-XIV (з наступними змінами і доповненнями) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/332-14#Text>
8. Закон України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, № 9-10, ст.65) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/330-14#Text>
9. Закон України від 22 грудня 1998 року № 331-XIV «Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту» URL: <http://sfs.gov.ua/zakonodavstvo/mitne-zakonodavstvo/zakoni-ukraini/print-62351.html>
10. Захист від недобросовісної конкуренції або зростаючого імпорту. К.: «Міжнародна група розвитку» , Агентство США з міжнародного розвитку, 2017. URL: <file:///C:/Users/%D0%94%D1%96%D0%BC/Downloads/Zakhyst.pdf>
11. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: навч. посіб. до проведення практичних занять для студ. галузі знань 07 «Управління та адміністрування», за спеціальністю 073 «Менеджмент». / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: А. Р. Дунська , Г. П. Жалдак. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 95 с.
12. Іванюта Т., Заїчковський А. Економічна безпека підприємства. К.: Центр навчальної літератури, 2017. С. 256
13. Ігнатюк А. І. І 26 Економіка галузевих ринків : навчальний посібник. К.: ВПЦ "Київський університет", 2015. 448 с.
14. Методичний посібник щодо підготовки заяви стосовно порушення спеціального розслідування. URL:

<https://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=403364b2-c60a-4649-aecf-047ee448da1c&tag=ZakhistInteresivNatsionalnikhTovarovirobnikivNaVnutrishnomuRinku>

15. Методичний посібник щодо підготовки скарги стосовно порушення антисубсидійного розслідування. URL:

<https://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=403364b2-c60a-4649-aecf-047ee448da1c&tag=ZakhistInteresivNatsionalnikhTovarovirobnikivNaVnutrishnomuRinku>

16. Методичний посібник щодо підготовки скарги стосовно порушення антидемпінгового розслідування. URL:

<https://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=403364b2-c60a-4649-aecf-047ee448da1c&tag=ZakhistInteresivNatsionalnikhTovarovirobnikivNaVnutrishnomuRinku>

17. Небава М. І., Міронова Ю.В. Економічна безпека підприємства: навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2017. 73 с

18. Обмежувальні заходи щодо імпорту товарів в Україну (антидемпінгові, компенсаційні та спеціальні заходи): матеріали Міністерства економіки, торгівлі та сільського господарства <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=2d92511f-c6fa-468a-97f3-bc353742db15&title=ZakhistInteresivNatsionalnikhTovarovirobnikivNaVnutrishnomuRinku>

19. Предборський В.А. Економічна безпека держави : Монографія. К.: Кондор, 2005. 391 с

20. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики : закон України від 01.07.2010 № 2411-VI. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>.

21. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України : наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 р. №1277. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text>

22. Про національну безпеку України: Закон України № 2469- VIII від 21.06.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>

23. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року “Про Стратегію національної безпеки України” : указ Президента України від 26.05.2015 р. №287/2015. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>.

24. Про Стратегію сталого розвитку “Україна – 2020” : Указ Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.

25. Раєвнева О. В. Управління розвитком підприємства: методологія,

механізми, моделі: Монографія. Харків: ІНЖЕК, 2016. 496 с.

26. Третяк В.В. Економічна безпека : сутність та умови формування. *Економіка і держава : наук. журн.* 2010. №1. С. 6-8.

27. Указ Президента України «Про стратегію національної безпеки України» від 14 вересня 2020 року № 392/2020 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text>

28. Устенкова К. Економічна безпека як складова національної безпеки України. *Вісник ХНУ ім.В.Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм»*. Вип., 2019. С.133-144